

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra biologie

Bakalářská práce

Péče o bezprizorní kočky v okolí Prostějova

Anna Kasalová

Obor: Aplikovaná ekologie pro veřejný sektor

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Sklenářová, Ph.D.

Olomouc, 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Péče o bezprizorní kočky v okolí Prostějova“ zpracovala samostatně a použila jen zdroje uvedené v seznamu literatury, které jsem náležitě citovala.

V Olomouci dne 18. 4. 2019

Podpis

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce Mgr. Kateřině Sklenářové, Ph.D., která mi poskytla cenné rady, odborné vedení a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování věnovala. Mé poděkování patří též pracovníkům útulků za poskytnutí informací a za jejich práci, kterou pro kočky dělají.

OBSAH

1 ÚVOD.....	6
2 CÍLE PRÁCE.....	8
3 METODIKA.....	8
4 KOČKA DOMÁCÍ.....	9
4.1 KOČKY V HISTORII	10
4.1.1 KOČKY VE STAROVĚKÉM EGYPTĚ.....	10
4.1.2 DOMESTIKACE A ROZŠÍŘENÍ DO SVĚTA	11
4.2 KOČKY V SOUČASNOSTI.....	12
4.3 TERITORIÁLNÍ CHOVÁNÍ KOČEK	12
4.3.1 TERITORIUM	13
5 ROZMNOŽOVÁNÍ.....	14
5.1 BŘEZOST A POROD	15
5.2 KASTRACE	15
5.2.1 PROČ KASTROVAT	16
5.2.2 KASTRAČNÍ PROGRAM	17
6 VETERINÁRNÍ PÉČE	19
6.1 VAKCINACE KOČEK	19
6.2 ČASTÁ ONEMOCNĚNÍ A PARAZITI KOČEK.....	21
7 VEŘEJNÁ SPRÁVA	25
8 PÉČE O BEZPRIZORNÍ KOČKY V OKOLÍ PROSTĚJOVA	27
8.1 FINANCOVÁNÍ KASTRACÍ.....	27
8.1.1 PROSTĚJOV.....	28
8.1.2 BUDIŠOV NAD BUDIŠOVKOU	29
8.1.3 KROMĚŘÍŽ	29
8.1.4 OTROKOVICE.....	30
8.1.5 TOUŽIM.....	30
8.2 ÚTULEK	30
8.2.1. ZALOŽENÍ ÚTULKU	31
8.2.2. PŘÍJEM KOČKY DO ÚTULKU	32

8.2.3 ADOPCE	33
8.3 PROSTĚJOV	34
8.3.1 MOUREK PROSTĚJOV Z.S.	35
8.4 OLOMOUC	36
8.4.1 POMOCNÉ RUCE OLOMOUC Z.S.	37
8.4.2 COFFEECAT – KOČIČÍ KAVÁRNA	38
8.5 PŘEROV	38
8.5.1 ÚTULEK PRO ZATOULANÁ ZVÍŘATA PŘEROV	39
8.6 VYŠKOV	40
8.6.1 KOČIČÍ SEN Z.S.	40
8.7 KROMĚŘÍŽ	41
8.7.1 ZATOULANÉ ŠTĚSTÍ, Z.S.	41
8.7.2 KITT&CAFÉ TOULAVÝ RÁJ	42
8.8 SROVNÁNÍ ÚTULKŮ	42
8.9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	44
9 DISKUZE	47
ZÁVĚR	49
Seznam použité literatury	50
Seznam obrázků:.....	55
Seznam tabulek:	55
PŘÍLOHY	52
ANOTACE	55

1 ÚVOD

Počet opuštěných koček se jen těžko odhaduje. Přesná čísla nejsou k dispozici ani ke kočkám, které žijí v domácnostech. Vzhledem k tomu, že kočky nepodléhají povinnosti čipování, můžeme hovořit pouze o přibližných číslech. V zemích Evropské unie najdeme zhruba 74.400.000 koček, z toho 1.100.000 v českých domácnostech (FEDIAF, 2017).

Téma koček bez domova není tak horké, jako problematika psů. Opuštění psi mají, na rozdíl od koček, mnohem více útulků, sloupků v novinách s jejich nabídkou, dokonce i pořad „Chcete mě?“ v televizi, kde se kočky také občas objeví. Češi jsou národ „pejskařů“ a dávají to i znát. Alespoň jednoho psa vlastní zhruba 28 % českých domácností, alespoň jednu kočku 19 % domácností (ČSÚ, 2015).

Ve své bakalářské práci bych se ráda věnovala právě problematice opuštěných koček a chtěla bych zjistit, jak veřejná správa nahlíží na problém výskytu opuštěných či toulavých koček. Konkrétně jsem si pro tuto studii vybrala město Prostějov a okolí, oslovila jsem příslušná oddělení prostějovského magistrátu a pro porovnání také jiné kompetentní osoby a úřady. Město Prostějov spolu s několika dalšími městy (např. Kroměříž, Otrokovice) přispívá na kastraci koček, což je velice důležitý a správný krok, jak alespoň zmírnit neudržitelné množení koček, které ve výsledku nenajdou svého majitele, a tak se stanou dalšími opuštěnými kočkami.

Téma bakalářské práce jsem si zvolila i z důvodu nedostatečné péči o bezprizorní kočky na Prostějovsku. I při pouhé procházce městem Prostějov je možné běžně narazit na potulující se kočky, které často vypadají značně zanedbaně. Občas je pravděpodobně někdo nakrmí, ale to jim život zlepší jen krátkodobě. Protože se v Prostějově bezprizorním kočkám žádné dlouhodobější péče nedostane, chci svoji bakalářskou práci zaměřit i na blízké okolí Prostějova, a to do okruhu přibližně 30-40 km. Zároveň mě velice zajímá provoz zařízení orientujících se na problematiku bezprizorních koček, protože sama bych v budoucnu chtěla poskytovat alespoň domácí dočasnou péči kočkám, které ještě nebudou mít svého majitele a svůj domov. V této bakalářské práci se také budu zajímat o samotný každodenní provoz útulků, dále také o možnosti financování, statistiky adopcí, časté nemoci koček, očkování, kastraci, nebo například co je nutné ke správné adopci.

Kromě existence útulků a dočasné péče se v poslední době šíří i netradiční myšlenka kočičích kaváren. V takové kavárně přijde návštěvník do přímého kontaktu s kočkami, které většinou hledají svůj domov anebo naopak pocházejí z útulku a v kavárně se jim zcela bezpečně dostane pohlazení, což kočky ke spokojenému životu potřebují.

Na sociálních sítích je nabídka koček téměř neustále. Nejvíce na Facebooku, kde se kromě komunit zaměřených na kočky, toto téma hojně objevuje i ve skupinách, které sdružují lidi ze stejného města, nebo okresu. Taková skupina existuje i pro město Prostějov. Skupina „Prostějov bez cenzury“ čítá přes 22.000 členů (k 10.4.2019). Inzeráty s nabídkou kořat se zde někdy setkávají až s vulgárními reakcemi některých členů a s jejich návrhy, aby byla kořata utopena, nebo jinak usmrcena. Avšak takové jednání by bylo v prvé řadě nehumánní a v řadě druhé i protizákonné (§ 5 odst. 1 a odst. 5 písm. a) zákona č. 246/1992 Sb.). Kočky se zde většinou umístit do nových domovů nepodaří. Týká se to hlavně těch bez rodokmene. Tato skutečnost také byla jedním z hlavních impulzů k výběru tématu mé bakalářské práce. Zmíněné komentáře ovšem píše hrstka nejaktivnějších ze skupiny, a proto jsem se rozhodla formou dotazníku oslovit i ty méně aktivní, kteří se většinou nevyjadřují, abych zjistila i jejich stanovisko a mohla si udělat objektivnější názor.

Naopak u skupin, milovníků koček, bývá reakce jiná. Lidé se snaží pomoci ať už radou, nebo poskytnutím přímé péče. Příspěvky mají daleko větší dosah. Pokud se najde kočka, která je zraněná (ve městě velmi často vlivem motorizované dopravy) a potřebuje nákladnou péči nebo operaci, poměrně často se i podaří vybrat potřebnou částku na uhrazení veterinární péče. Oproti výše zmíněné skupiny v Prostějově, kde by kočku nejraději nechali utratit.

2 CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce bude shromáždit dostupné informace z městského úřadu Prostějov ohledně poskytované péče o kočky a plánu v péči do budoucna, dále informace o útulcích a jejich provozu, případně podobných zařízeních v okolí Prostějova. Dalším z cílů pak bude analýza problému z pohledu veřejnosti – předpokládám, že většina obyvatel Prostějova bude vnímat situaci s kočkami ve městě jako nedostatečně ošetřenou.

3 METODIKA

Informace k bakalářské práci jsem hledala primárně v knihách z Vědecké knihovny v Olomouci. Pro informace, které jsou příliš specifické nebo se rychle mění, jsem použila i ověřené internetové zdroje s aktuálními daty, nebo jsem byla v kontaktu kompetentní osobou na úřadě, ve spolku či útulku.

Po analýze jednotlivých útulků jsem získané informace porovnávala. Hlavní informace, které mě zajímaly, byly – adopce, kapacita a financování útulků. Útulky jsem kontaktovala převážně prostřednictvím e-mailu s konkrétními dotazy. Stejně tak jsem kontaktovala referenty odborů životního prostředí měst, ve kterých jsou zřízeny útulky, a měst, kde dochází k financování kastrací toulavých koček.

Ke zjištění názoru veřejnosti jsem využila možnost on-line dotazníku na webových stránkách survio.com. Dotazník během 3 dnů vyplnilo 102 respondentů. Dále jsem při průzkumu veřejného mínění využila dlouhodobé pozorování negativního až agresivního postoje proti kočkám některých uživatelů Facebooku ve skupině „Prostějov bez cenzury“.

4 KOČKA DOMÁCÍ

Zařazení do systému: Kočka domácí (*Felis catus*, Linné 1758)

Třída: savci (*Mammalia*)

Řád: šelmy (*Carnivora*)

Čeleď: kočkovití (*Felidae*)

Podčeleď: malé kočky (*Felinae*) (Říhová, 2007).

Kočka domácí je lovec a k tomu má i přizpůsobené tělo. Rychlost, mrštnost, výborný zrak i sluch z nich dělá nebezpečného predátora (Říhová, 2007). Při běhu mohou dosáhnout rychlosti až 48 km/h (savci.upol.cz 19.9.2018) a dokáží vyskočit více jak metr vysoko (Gollmann, 2006). K úspěchu v lovu přispívá i to, že kočky jsou prstochodci. Na předních (hrudních) končetinách mají kočky 5 prstů a na zadních (pánevních) mají 4 prsty. Díky elasticitě prstových polštářků našlapují téměř neslyšně (Mahelková, 2004). Mezi nejčastěji lovené kořisti kočky patří drobní savci, či ptáci. Lov uskutečňují za úsvitu a za večerního šera, kdy jsou drobní savci neaktivnější. Ve světlé části dne loví drobné ptáky (Baliey, 2002). Adaptace kočky na nedostatek světla spočívá především v tom, že mají relativně větší plochu rohovky, a to 30 % z celkového povrchu oční bulvy, tudíž i větší propustnost světla (pro porovnání u psa je to jen 17 %) (Reece, 2009). Chrup kočky je uzpůsobený k lovu a zpracování drobné kořisti, ale nedokáže potravu zcela rozmělnit (Říhová 1999).

V dospělosti dosahují hmotnosti 2-10 kg v závislosti na pohlaví a plemeni kočky (Mahelková, 2004). Výška v kohoutku činí okolo 30 cm a délka těla pak kolem 46 cm (bez ocasu). Mezi největší kočky domácí patří plemeno mainské mývalí kočky, která dosahuje hmotnosti až 12 kg a délky okolo 1 m (neberu v potaz např. nadváhu, nebo jiné abnormality, při kterých kočky domácí mohou dosahovat i větších rozměrů) (cs.wikipedia.com 19.9.2018).

Internetový portál modrý kocouř.cz sbíral data o délce života koček. Zjištěný medián věku je 13 let. Vliv na věk má např. kastrace, pohlaví i možnost pohybovat se venku aj. Nejdéle žijící kočka, která je zapsána v Guinnessově knize rekordů, je Creme

Puff. Narodila se v roce 1967 a zemřela v roce 2005. Bylo jí 38 let a 3dny. Nejčastější příčinou úmrtí starých koček je chronické selhání ledvin (Mahelková, 2004).

Mezi hlavní, na první pohled patrné vzhledové rozlišovací znaky u koček patří srst. Srst je chrání před zimou, horkem i vlhkostí. Zimní srst je velmi hustá, a naopak ta letní je zase řídká. To kočkám dává šanci přežít i extrémnější venkovní podmínky (Mahelková, 2004). Kočky jsou srstnaté téměř na celé ploše těla. Výjimku tvoří lysá místa v okolí tlapek, nosu, konečníku, genitálií a struků. Rozlišujeme 3 typy chlupů:

- 1) krycí chlupy – nejdelší a nejsilnější
- 2) pesíky
- 3) podsadové chlupy – nejjemnější.

Není ale pravidlem, že kočky mají všechny tři výše zmíněné druhy chlupů. Například kočky siamské nemají podsadové chlupy (Říhová, 2007). Známe i „bezsrsté“ plemeno nazývané Sfinx. Ve skutečnosti úplně bezsrsté není. Chlupy, které jsou velmi jemné a visící, má běžně na uších, tlapkách a obličeji (Schneck a Caravan, 2008).

4.1 KOČKY V HISTORII

Kočky v historickém kontextu jsou nejznámější ze starověkého Egypta a potom o něco méně ze středověku ve spojitosti s čarodějnictvím.

4.1.1 KOČKY VE STAROVĚKÉM EGYPTĚ

Egyptané kočku nazývali „*miu*, *miit*“, nebo v ženském rodě „*miit*“. Druhy koček, které se ve starém Egyptě vyskytovaly, jsou kočka plavá (*Felis silvestris libyca*, Forster 1780) a kočka bažinná (*Felis chaus*, Schreber 1777). Nejstarší nalezené kočičí ostatky v Egyptě jsou zhruba z roku 4000 př. n. l. Všechny nalezené mumifikované kočky jsou pak z prvního tisíciletí př. n. l. (Malek, 2009).

Oblíbenost koček byla způsobena především skvělou schopností lovit. Dá se říct, že kočky zachraňovaly i životy. V Egyptě si cestu k úctě a oblíbenosti vydobily lovením hadů, kteří lidské životy bezpochyby ohrožovali. Byly to především kobry egyptské (*Naja haje*, Linné 1758), kobry černokrké (*Naja nigricollis*, Reinhardt 1843) a zmije rohaté (*Cerastes cerastes*, Linné 1758). Mezi další, pro lidi vítané kořisti koček patřily krysy a myši, které útočily na zásoby obilí v sýpkách a na sila ve městech. (Malek, 2009).

Obdivuhodná byla pro Egyptany také kočičí plodnost a krása. Kočky se staly jakýmsi kultem (Říhová, 2007). Byly mumifikovány, často se objevovaly ve formě obrazů na zdech hrobek nebo v podobě sošek. Egyptané také věřili, že bohové na sebe berou podobu koček, nejznámějším příkladem je bohyně plodnosti Bastet (Říhová, 1999). Dříve uctívali lva, ale je to velmi nebezpečné zvíře a v kočkách našli mnohem příjemnější symbol (Schneck a Caravan, 2008).

4.1.2 DOMESTIKACE A ROZŠÍŘENÍ DO SVĚTA

Dle studie časopisu Nature z roku 2017 byly první kočky domestikovány farmáři již před 10 000 lety př. n. l. Analýza DNA prokázala, že všechny kočky domácí pocházejí z africké kočky divoké (*Felis lybica*, Froster, 1780), nebo kočky plavé. Není ale jasné, zda domácí kočky v Egyptě pochází z již domestikovaných koček z Blízkého východu, nebo si tímto procesem prošly nezávisle na nich.

Jelikož byl Egypt hlavním obchodním uzlem, předpokládá se, že právě odtud se kočky na lodích rozšířily do velké části světa (Ottoni, 2017). V Asii byly kočky v minulosti považovány za nositelky štěstí (Říhová, 1999). Dokonce si našly místo i u Vikingů v oblasti dnešního Pobaltí. Jediný kontinent, kde se nevyskytují je Antarktida. Kočky se těšily velké oblibě téměř všude, kam se v tehdejší době dostaly (Callaway, 2016).

Zásadní změna nastala s příchodem katolické církve. V kočkách církev viděla spojitosti s čarodějnictvím a s ďáblem. Vůbec nejhůř na tom byly ty, které měly černou srst. Vrchol tohoto pronásledování nastal v 16. a 17. století. Lidé měli různé praktiky k usmrcení koček. Nejčastěji je upalovali, házeli je do vroucí vody, házeli z vysokých budov nebo je ubičovali k smrti (Turner, 2013). Výjimku tvořily kočky třibarevné, u kterých lidé věřili, že nosí štěstí. Naštěstí tyto praktiky zanikly. Lidé znovu kočky využívali na ochranu svých potravin a skladištních zásob (Říhová, 1999).

4.2 KOČKY V SOUČASNOSTI

V dnešní době jsou kočky velmi oblíbené jako domácí mazlíčci a stále i jako prostředek k hubení hlodavců. Jak bylo zmíněno v úvodu, dle ČSÚ vlastní alespoň jednu kočku 19 % českých domácností. V současnosti je chováno velké množství plemen, která jsou podle FIFe (*Fédération Internationale de Feline*), tj. organizace zabývající se chovem koček, předpisy, výstavami apod., rozdělena do 4 skupin:

- perské a exotické
- polodlouhosrsté
- krátkosrsté a somálské
- siamské a orientální

Existuje také skupina plemen FIFe neuznaných (Říhová, 2007).

V České republice je nejoblíbenější plemeno mainská mývalí kočka (ze skupiny polodlouhosrsté). Následuje plemeno britská kočka (ze skupiny krátkosrsté a somálské) a třetím nejoblíbenějším plemenem je ragdoll (ze skupiny polodlouhosrsté) (idnes.cz 13.2.2019). Na internetových prodejních portálech typu bazos.cz se zmiňovaná tři plemena s průkazem původu (dále PP) prodávají v cenovém rozmezí 5000–13000 Kč. Kořata uváděná jako čistokrevná, avšak bez PP se prodávají v rozmezí 2000–6000 Kč, pokud však nemají PP, nenáleží v podstatě k žádnému plemeni. Bez genetických testů s jistotou nikdo nemůže určit rodičovství a hrozí, že kotě pochází z tzv. množírny (schk.cz 20.11.2018).

Kočky z útulku ve většině případů nepatří k žádnému plemeni. Adopční poplatek v tomto případě tvoří část skutečných nákladů, které byly vynaloženy na očkování, kastraci, krmivo aj. výdaje.

4.3 TERITORIÁLNÍ CHOVÁNÍ KOČEK

Kočičí chování je typické svojí nezávislostí a svobodomyšlností. Prožívají však podobné emoce jako člověk. Strach, radost, hravost a další emoce projevují řečí těla. Ačkoliv mají kočky rády lidskou společnost, není to to hlavní, co je drží doma. Jsou to především teritoriální a také vybíravá zvířata, co chodí často za lepšími podmínkami. Pokud doma dostávají pravidelně přísun jídla, nemají důvod odcházet třeba do sousedství (Bailey, 2002).

4.3.1 TERITORIUM

Kočky nikdy nelovily ve smečkách, ale na lov se vydávaly osaměle po svém teritoriu. Potřeba vymezit si teritorium jim zůstala dodnes. Pokud domácí kočku pouštíme ven, vytýčí si svůj prostor a bude jej pravidelně kontrolovat, kdo tam byl a jaká kořist se zde vyskytuje (Bailey, 2002).

Značkováním teritoria dávají kočky najevo dominanci v daném prostoru. Mezi způsoby, kterým provádějí značkování jsou nejčastěji otírání se tváří o předměty (např. stébla trávy, pařezy), čímž na nich nechávají pach z tukových žláz na tváři (Schneck a Caravan, 2008). Dále to je škrábání předmětů, kde otírají mezprstní pachové žlázy. Není výjimkou, že si kočky značkují teritorium i tak, že na vhodném místě zanechají výkaly, nebo rozstříknou moč. Množství moči je v takovémto případě velmi malé, oproti běžnému vyprazdňování a bývá zhruba ve výšce kočičího nosu. Problém pro majitele koček může být, když takto zvíře začne značkovat doma. Kočky tak činí, pokud jim přijde jejich domácí teritorium ohrožené. Spouštěčem mohou být cizí pachy na oblečení majitelů, nebo jiné zvíře v jejich prostředí. Reakce majitelů by neměla být hrubá, protože tím by kočku mohli ještě více znejistit a zvýšit intenzitu značkování (Bailey, 2002). Problém s nežádoucím rozstříkáváním moči se často řeší kastrací zvířete.

Zatímco domácí teritoria jsou v řádu cm^2 , venkovní mohou mít až 4000 m^2 . Pokud je ve vnitřním prostředí více jak jedna kočka, teritorium je společné, avšak dělí se o něj v průběhu dne: jedna kočka jej zaujímá ráno, druhá večer. Velikost venkovního prostoru závisí na teritoriální hierarchickém postavení kočky. Kocouři mívají obvykle největší teritorium, kočka s koťaty nejmenší (Schneck a Caravan, 2008). Společenská hierarchie má opačný spád. Nejvýše postavené jsou kočky s koťaty, dále to jsou plodní kocouři a kočky, až pak jsou kastované kočky a kocouři (Říhová, 2007).

5 ROZMNOŽOVÁNÍ

Puberta je definována jako začátek reprodukčního období života. U koček i kocourů nastává mezi 6.-9. měsícem jejich života (Reece, 2009). Nástup je časnější u krátkosrstých plemen, dále u ferálních a volně pohybujících se koček.

Pohlavní cyklus je polyestrický s pohlavní sezonností (Lamka a Ducháček, 2014), to znamená, že je estrální cyklus závislý na délce světelného dne. Hormonální cyklus je aktivován, když je Slunce na obloze zhruba 10 hodin denně (metropolevet.cz 16.10.2018). Kočky jsou tedy určitou dobu v roce sexuálně neaktivní. Nejdůležitějším faktorem je v tomto případě fotoperioda. U kočky nastává pozdě na podzim sezonní anestrus (období bez estrálních cyklů), způsobený zkracováním dne. Ovariální cyklus začíná na konci zimy nebo počátku jara, kdy se světlá část dne opět prodlužuje (Reece, 2009). U koček chovaných jen ve vnitřních prostorech, kde je zdroj světla umělý, může nastat říje prakticky kdykoliv (Říhová, 2007).

Říje se u koček projevuje zvýšenou nákloností ke většině objektů. Otírají se lidem o nohy nebo o nábytek, třou se hrudníkem po podlaze, různě se krotí a válejí, ocas mají vztyčený směrem nahoru. Typické je i hlasité mňoukání. Tyto projevy se zvýrazňují v přítomnosti jiné kočky nebo kocoura. Pohlavní cyklus je monofázický. Pokud nedojde ke koitu, neproběhne ovulace, proto kočka nekrváčí, na rozdíl od fen (Reece, 2009). Dochází ke cyklickému střídání pouze folikulární fáze: proestru a estru. Proestrus pohledem laika nelze odlišit od estru. Kočka je mazlivá, hlasitě mňouká, je pro kocoura atraktivní, ale není svolná k páření. Tato fáze trvá 0,5-3 dny. Následuje estrus a kočka je svolná k páření. Říje může trvat 4-7 dní v intervalu 2-3 týdny (metropolevet.cz 16.10.2018). Během říje může dojít k několika kopulacím, kdy každá trvá 10-15 sec. Následuje tzv. vzpurná perioda, tedy neochota k páření, která trvá 10-15 min. Během hodiny může dojít ke styku až 5x (Reece, 2009). Po říji nastává krátké období klidu – meziříjový anestrus, trvající zhruba 8 dní. Kočka je v tomto období klidná a pro kocoury neatraktivní (fvl.vfu.cz 16.10.2018).

5.1 BŘEZOST A POROD

Březost je stav samice, kdy je nenarozené mládě uvnitř těla matky. Začátek březosti je oplodnění a za konec se považuje porození mláděte (Reece, 2009). Délka u kočky bývá průměrně 9 týdnů (63-68 dní), mj. v závislosti na plemeni kočky (Říhová, 1999). V jednom vrhu bývá 4-6 koťat (max. 13) (metropolevet.cz 16.10.2018). Za viditelné příznak březosti můžeme považovat zčervenání bradavek, přibývání na váze a celkové zvětšení kočky (Atkinson, 2014).

Blížící se porod indikuje zvětšená vulva, neklid, časté močení a vyhledání bezpečného místa k porodu. Tato první fáze porodu trvá 3-12 hodin. Některé prvorodičky, nebo vystresované kočky mohou první fázi prožívat i 24 hodin. Druhá fáze, za což považujeme vypuzení plodu, trvá 2-6 hodin, kdy interval mezi jednotlivými koťaty bývá 30 minut až 6 hodin. Poslední fáze je porození zbytku placenty (fvl.vfu.cz 16.10.2018).

Po porodu prvního kotěte se u kočky projeví mateřský pud, koťata začne olizovat do sucha, odstraní zbytky plodových obalů a překouše pupeční šňůru. V prvních týdnech života jsou koťata trvale se svojí matkou (Atkinson, 2014). Po porodu také dochází k nastartování laktace vlivem hormonálních změn. Kočka má 5 párů mléčných žláz ve dvou podélných řadách, kdy každá žláza má svoji bradavku. Mléko kočky tvoří z 10,1 % bílkovina, 7,1 % tuk a 4,2 % laktóza (Reece, 2009). Koťata bývají kojena do 4 týdnů věku, kdy už mívají nějaké mléčné zuby. Plně odstavená a naučená na pevnou stravu bývají zhruba ve věku 8 týdnů (Atkinson, 2014). Minimální věk pro odběr koťat je 84 dnů (§ 2 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 21/2013 Sb.).

5.2 KASTRACE

Kastrací koček bráníme jejich zabřeznutí. Kastrace je prováděna buď jako ovariohysterektomie (Lamka a Ducháček, 2014), což je chirurgický zákrok, při kterém jsou z kočky vyjmuty vaječníky, vejcovody a děloha (Říhová, 1999). Nebo druhou možností je ovariektomie (Lamka a Ducháček, 2014), kdy jsou vyňaty pouze vaječníky. U kocourů je kastrace mnohem jednodušší. Při operaci se odeberou obě varlata (Říhová, 1999).

Alternativou ke kastraci u koček může být sterilizace, která se provádí podvázáním vejcovodů. U této metody dochází „jen“ k omezení plodnosti, nemá žádné další výhody jako kastrace. Hormonální hladiny zůstávají stejné a dochází i k říji (Říhová, 1999). Další možností může být hormonální antikoncepce v injekční formě. Obecně ji veterináři nedoporučují, protože má spoustu nežádoucích účinků. Sice zastaví mrouskání až na 1 rok, ale při tom několikanásobně zvyšuje riziko cukrovky a zánětu dělohy (metropolvet.cz 22.10.2018).

5.2.1 PROČ KASTROVAT

Hlavní důvod ke kastraci koček je snaha zabránit jejich neudržitelnému šíření. V průběhu 6 let může jeden nekastrovaný kočičí pár vyprodukovat až 420 000 dalších koček (WSPA, Světová organizace na ochranu zvířat, 2001). Přitom kastrace přináší mnoho výhod.

Výhody kastrace u samice kočky dle Atkinsona (2014):

- nižší riziko infekcí
- nízké riziko nádorů reprodukčních orgánů
- celkové zklidnění
- zamezení hlučným projevům říje
- kočky jsou více mazlivé

Výhody kastrace u kocourů dle Atkinsona (2014):

- menší potřeba značkování
- menší zápach moči
- jsou klidnější (neperou se)
- jsou mazlivější
- snížená toulavost

Mezi lidmi se šíří i několik mýtů týkající se kastrace. Jedním z nejrozšířenějších je, že by kočka měla mít alespoň jednu koťata. Dále dle FECAVA (Evropská asociace veterinárních lékařů) není dosud určeno ideální stáří ke kastraci. Prepubertální kastraci lze provádět od 7 týdnů stáří kotěte a v celkové anestezii. Prepubertální kastrace se provádí tam, kde je primárním problémem expanze populace koček. Kastraci lze provést jak u březích koček, tak také u koček v říji (WSPA, Světová organizace na ochranu zvířat,

2001). Po kastraci toulavých nebo opuštěných koček, veterinář udělá nástřih levého ucha, aby bylo kastrované zvíře rozpoznatelné od ostatních a nedošlo k opětovnému odchytu za účelem kastrace (metropolvet.cz, 14.2.2019).

5.2.2 KASTRAČNÍ PROGRAM

Kromě příspěvků od měst existují i kastroční programy, které organizují spolky jako jsou: KasPro z.s., Pozor Kočka z.s. a Feliti club z.s. Činnost kastročních programů spočívá především ve shánění financí na kastrace koček, které se vyskytují v koloniích, v sociálně slabých částí obcí apod. Také přispívají lidem, kteří toulavé kočky kastrojí na své náklady anebo lidem, kteří nemají dostatek financí, aby mohli svoji kočku vykastrovat. Kastrace musí být provedena u smluvních veterinárních lékařů, kterých je více jak 100 napříč celou republikou. Většina koček je po kastraci navracena do lokality, kde byly odchycené.

Kastroční program Feliti klubu „**Feliti kastroje**“ vznikl v polovině roku 2016. Od té doby se díky programu podařilo vykastrovat 1762 koček (stav k 9.4.2019, felitikastruje.cz). Feliti hradí celou kastraci kočkám, o které se nikdo nestará, nachází se v koloniích a nelze určit majitele. Dále také sociálně slabším majitelům koček, jako jsou lidé bez domova, důchodci nebo rodiče samoživitelé.

Druhou skupinou jsou kočky, které se zabydly u někoho na pozemku a majitel nebo obyvatel kočku krmí a stará se o ni. V tomto případě za kastraci musí žadatel zaplatit 300 Kč za kočku a 200 Kč za kocoura, zbytek doplatí spolek Feliti.

V roce 2016, kdy kastroční program spolku Feliti vznikl, bylo v období od června do prosince provedeno 44 kastrací. Příjem na transparentním účtu byl 60.000 Kč a na kastrace bylo vydáno kolem 24.000 Kč. V roce 2017 počet kastrací byl markantně vyšší. Provedeno jich bylo 457. Příjem spolku určený na kastrace byl v roce 2017 320.000 Kč a výdaje byly ve výši 274.000 Kč. Peníze spolek získává od dárců z řad občanů, kteří zasílají příspěvky transparentní účet, dále z DMS zpráv, aukcí na Facebooku nebo od sponzorů atp. (felitikastruje.cz 3.1.2019).

Dalším spolkem s podobnou činností je **KasPro z.s.**, který v roce 2018 přispěl na kastraci více než 700 koček. KasPro, stejně jako spolek Feliti, kočky neodchytává, ani nepřeváží k veterináři. Jejich pomoc spočívá pouze ve finanční pomoci. Momentálně částka příspěvku činí 500 Kč (kasprocats.cz/cs 4.1.2019).

Na trošku jiném principu funguje kastrační program spolku **Pozor kočka z.s.** Působí pouze ve Středočeském kraji a v Praze od podzimu roku 2013. Zajišťují jak odchyt koček, tak i samotnou kastraci a pokud je to možné, tak i pokastrační péči. Kromě toho, tento spolek také provozuje několik tzv. domácích depozit, kde se členové spolku doma starají o kočky a snaží se jim najít majitele (pozorkocka.cz, 4.1.2019).

Tabulka 1: Evidence spolku Pozor kočka z.s.

	2014	2015	2016	2017
Koček odchyceno	25	50	70	93 (10 úmrtí)
Zůstalo v péči nebo umístěno	14	27	30	46
Vráceno do lokality	11	13	29	37
Předáno do spřáteleného útulku	0	10	8	0

zdroj: pozorkocka.cz

6 VETERINÁRNÍ PÉČE

Pravidelná návštěva veterináře by měla být pro každého chovatele samozřejmostí. Jsou tu ale i takoví majitelé, kteří to nepokládají za důležité. Jinou skupinou jsou bezprizorní kočky, které se k lékařskému ošetření dostanou jen zřídka. Dle MVDr. Jiřího Žáka, který ordinuje na Veterinární klinice Palackého Prostějov, jsou nejčastějším důvodem k vyhledání veterinární pomoci majitelů koček (mimo očkování, kastraci a jiné preventivní úkony) např. otravy, kulhání, abscesy, nechutenství, zranění, infekční nemoci koček, a dokonce poměrně často střelné poranění od vzduchovky.

Ačkoliv česká legislativa neukládá povinnost kočky očkovat (mimo cestování s kočkou do zahraničí, účast na výstavách apod.), doporučuje se vakcinace alespoň proti herpesviróze, panleukopenii a kaliciviróze. Další možná vakcinace koček je proti zánětu pobřišnice, vzteklině, FeLV – kočičí leukemii, chlamydióze aj.

6.1 VAKCINACE KOČEK

V dnešní době je na trhu již mnoho dostupných vakcín, díky kterým můžou lidé kočky ochránit před nebezpečnými nemocemi. Očkování zapříčiní stimulaci imunitního systému, seznámení se s původci choroby a díky tomu si může tělo vytvořit konkrétní protilátky (Huhn, 2012). Očkování je jedním ze základních kroků po příjmu kočky do útulku (viz kapitola 8.2.2).

Kočí rýma

Tímto názvem jsou nazývána onemocnění způsobené kalicivirem (FHC), herpesvirem (FHV) a někdy i chlamydiózou (Mahelková, 2004). Tyto viry způsobují infekce horních dýchacích cest. Onemocnění se přenáší kapénkovou formou (kýchnutím, kašláním atd.) a zdánlivě zdravé kočky můžou být stále přenašeči těchto virů (Atkinson, 2014). Mezi projevy nemoci patří rýma, kašel a zhoršené dýchání. Kočí rýma může postihnout i rohovku s rizikem oslepnutí, nebo zápal plic s následkem smrti (Říhová, 2007). První očkování probíhá od věku 6 týdnů kotěte, druhá vakcína se aplikuje s odstupem 2-4 týdnů. Je nutná každoroční revakcinace (Huhn, 2012).

Panleukopenie/parvoviróza

Panleukopenie, v literatuře někdy jako parvoviróza, také známá jako kočičí mor. Virus je přenosný jen mezi kočkovitými šelmami, napadá bílé krvinky a způsobuje jejich rychlý úbytek v těle napadeného jedince (Říhová, 2007). K akutním příznakům patří zvracení, průjem s příměsí krve, vysoká horečka (Popelářová, 2011). Vliv velké ztráty tekutin, díky které kočka může uhynout už do 24 hodin. Nejohroženější jsou neočkovaná koťata (Říhová, 2007). Vakcinace se provádí nejdříve ve věku 6 týdnů kotěte, opakovaná vakcinace proběhne s odstupem 2-4 týdnů (Huhn, 2012). Nutná je každoroční revakcinace (Popelářová, 2011).

Kočí leukóza FeLV (Feline Leukosis Virus)

Toto onemocnění způsobuje poruchy imunity s přetrvávajícími infekcemi, dále nádorové bujení, anémií, leukémií (Atkinson, 2014). Pokud se kočka nakazí, symptomy se mohou objevit až po 2 letech. K přenosu mezi kočkami dochází přímým stykem (např. používáním společné toalety, kousnutím, ...) a to jen mezi jedinci z čeledi kočkovitých (Říhová, 2007). Leukóza nelze vyléčit, pouze zpomalit a zmírnit průběh nemoci. Očkuje se od 8.týdne věku kotěte a poté s odstupem 3 týdnů s každoroční revakcinací (Popelářová, 2011).

Vzteklina

Vzteklina smrtelné je onemocnění, přenosné na teplokrevné savce, vč. člověka. K přenosu dochází přímým kontaktem se slinami, nejčastěji kousnutím infikovaným jedincem (Říhová, 2007). Napadá centrální nervový systém, způsobuje křeče až paralýzu obličeje, agresivitu aj. V Česku se vzteklina od roku 2004 téměř nevyskytuje díky vysoké proočkovanosti (Atkinson, 2014). Očkuje se jednou, a to od věku kotěte 12 týdnů (Huhn, 2012). Očkování proti vzteklině je vyžadováno při cestování do zahraničí (Mahelková, 2004).

Infekční peritonitis (FIP)

Infekce pobřišnice není dosud zcela probádaná infekce. Poměrně běžný coronavirus v těle kočky zmutuje na peritonitidu. Co je spouštěčem mutace a spuštění nemoci však není zcela jasné (Říhová, 2007). Projevy FIP se po nákaze mohou projevit až po letech. Akutním příznakem nemoci je nápadné zvětšení břicha vlivem hromadění tekutin, přesto kočky spíše hubnou, protože odmítají potravu, dále to jsou horečky a potíže s dýcháním. Mezi

chronické příznaky patří nervové příznaky, jako problémy s rovnováhou, ochrnutí a apatie (Popelářová, 2011; Huhn, 2012). Přenáší se přímým kontaktem s nakaženou kočkou, nebo trusem. Vhodná je vakcinace, která snižuje riziko onemocnění, které jinak není léčitelné (Popelářová, 2011). Vakcinace se doporučuje od 16.týdne kotěte a další dávka s odstupem 3 týdnů (Huhn, 2012).

6.2 ČASTÁ ONEMOCNĚNÍ A PARAZITI KOČEK

Následuje výčet nejběžnějších parazitů a nemocí koček, proti kterým v dnešní době neexistuje účinná vakcína.

Virová imunodeficience FIV (Feline Immunodeficiency Virus)

Nemoc se také nazývá kočičí AIDS. Infekce napadá především imunitní, krevní a lymfatický systém (Mahelková, 2004). Na FIV v současné době neexistuje vakcína, ani účinná léčba. Kočku může na životě ohrozit jakákoliv infekční nákaza či rakovina. Projevy nemoci se objevují někdy až po letech. Mezi ně patří ztráta hmotnosti, horečky a záněty ústní dutiny. K přenosu dochází po přímém kontaktu s nakaženým jedincem a velmi často kousnutím (Atkinson, 2014).

Nejběžnější vnější paraziti:

Blechy

Nejběžnějším ektoparazitem koček jsou právě blechy. Nejčastěji je to blecha kočičí (*Ctenocephalides felis*, Bouché 1835), ale také psí, králičí, lidská apod. Rychle se množí, jedna samička dokáže denně vyprodukovat až 50 vajíček. Živí se sáním krve svého hostitele (Mahelková, 2004). Blechy můžou způsobit vážné komplikace. Při masivním zblešení můžou způsobit anémii kočky, kousnutí se můžou zanítit. Blechy jsou mezihostitelé tasemnic a můžou tímto parazitem kočku infikovat (Říhová, 2007).

Svrab uší

Ušní svrab, někdy nazývaný ušní prašivina, je způsoben strupovkou ušní (*Otodectes cynotis*, Hering 1838), která je až 0,5 mm velká. Parazit je vysoce nakažlivý a je přenosný i na psy (Popelářová, 2011). Svrab se vyskytuje na kůži zvukovodu a vyvolává zvýšenou tvorbu nezvykle tmavého ušního mazu (Říhová, 2007). Někdy lze zákožky vidět i okem, jako bělavé tečky. Kočka trpí svěděním, ucho bývá zarudlé. K léčbě, která bývá velmi zdoluhavá, se používají ušní kapky (Mahelková, 2004).

Klíště

Nejčastěji je to klíště obecné (*Ixodes ricinus*, Linné 1758), které parazituje na savcích vč. člověka, nebo ptácích. Živí se krví z hostitele a při nasycení může mít i 20 mm, poté hostitele opouští. Jsou přenašeči závažných onemocnění, jako je borelióza a encefalitida (Huhn, 2012).

Nejběžnější vnitřní paraziti:

Tasemnice

Kočky bývají nejčastěji napadeny tasemnicí kočičí (*Hydatigera taeniaeformis*, Batsch 1786), nebo tasemnicí psí (*Dipylidium caninum* Linnaeus, 1758), které mohou být až 60 cm dlouhé. Tyto druhy nejsou pro člověka nebezpečné. Aby se vajíčka tasemnice vyvinuly, potřebují v cyklu mezihostitele. Mezihostitelem je např. myš nebo blecha. Po pozření mezihostitele kočkou se tasemnice zachytí v jejím střevě a nejdříve po 3 týdnech začne dospělá tasemnice produkovat vajíčka (Huhn, 2012). K příznakům napadením kočky tasemnicí je pohublost, přestože kočka požívá potravu, dále články tasemnice (vzhledem připomínají rýži) v trusu a okolo konečníku (Atkinson, 2014).

Škrkavky

V kočičím těle mohou parazitovat 2 druhy škrkavek, a to škrkavka kočičí (*Toxocara cati*, Zeder 1800) a škrkavka šelmí (*Toxascaris leonina*, Linstow 1902). Kočky se nakazí, když pozřou trus obsahující zralá vajíčka škrkavek. Putují do střeva odkud larvy prostupují přes střevní stěnu do krevního řečiště (Mahelková, 2004). Jejich cesta vede přes játra a plíce do průdušnice a hrtanu, poté do tlamy, kde jsou zpět polknuty. Jakmile se dostanou zpět do tenkého střeva, dospívají. Některé larvy se mohou dopravit do svaloviny, kde čekají v klidovém stádiu na březost kočky, která larvy škrkavek aktivuje a matka tak může nakazit kořata přes mléčnou žlázu. Škrkavky se ze svaloviny nedají odstranit

odčervovacími přípravky (Huhn, 2012). Přítomnost škrkavek v těle kočky poznáme podle opakujících se průjmů, zvracení, vyhublosti, zvětšeného břicha. Kočky mohou mít matnou a zježenou srst, často také kašlou (Mahelková, 2004).

Vnější i vnitřní parazité se dají účinně odstranit. Největší problém je u opuštěných a toulavých koček. Vnímavý majitel nemoc a parazita u své kočky pozná a začne co nejrychleji s léčbou. U bezprizorních koček se parazitóza může rozvinout do těžkého stavu, kdy napadené zvíře umírá. Od bezprizorních koček se paraziti šíří dál na jiné jedince, a to nejen na ty kočičí, ale některé druhy i na psy, králíky nebo člověka. Dnes bývá běžnou praxí v ochraně před vnitřními parazity odčervení malých koťat před prvním očkováním a následovně v půlročních intervalech. U venkovních koček je doporučeno odčervení každého čtvrt roku (Říhová, 2007). K ochraně před vnějšími parazity se nejčastěji používají tzv. spot-on preparáty. Jde o tekuté přípravky, které se aplikují kočce na kůži a tvoří účinnou ochranu cca měsíc. Tato ochrana by se měla provádět u koček, které se pohybují běžně venku, a to hlavně v letních měsících (Huhn, 2012).

Zoonózy:

Zoonózy jsou nemoci, které mohou zvířata přenést na člověka. Od koček se člověk může nakazit například vzteklinou, o které byla zmínka výše. Hodně diskutovaná je toxoplazmóza, zvláště v případě nákazy těhotných žen. Dalšími nemocemi, které může kočka přenést na člověka jsou dermatofytóza, nebo echinokokóza a další.

Toxoplazmóza

Toxoplazmózu způsobuje jednobuněčný prvok kokcidie kočičí (*Toxoplasma gondi*, Nicolle a Manceauxi 1908). Patří k nejčastějším zoonózám u nás. První přenos toxoplazmózy na člověka popsal v roce 1923 český oční lékař Josef Janků. Konečnými hostiteli kokcidií jsou kočkovité šelmy (Kodym a Gelenky, 2012). Mezihostiteli mohou být všichni savci, vč. člověka. Kočky nakažené toxoplazmózou mají v trusu oocysty a mezihostitelé se nakazí právě kontaktem s kočičím trusem (Popelářová, 2011). Pokud se člověk nakazí toxoplazmózou, většinou to nebývá díky kočce, ale například nedostatečnou tepelnou úpravou vajec a králíčího nebo skopového masa (Říhová, 2007). Kočky příznaky nákazy obvykle neprojevují, u některých se ale může objevit horečka, zvracení a průjem, zánět oka aj. (Atkinson, 2014). Infikovaný člověk může vykazovat příznaky podobné slabé chřipce. Fatální může být v akutní fázi pro osoby s poruchou

imunity (např. po transplantaci, lidé s AIDS, ...) a pro plod těhotné ženy. Plodu může způsobit poškození zejména CNS a smyslových orgánů. V prvním trimestru je toxoplazmóza pro plod největším rizikem a se stupňujícím se stádiem gravidity se riziko snižuje (Kodym a Gelenecky, 2012). V letech 2007-2018 bylo hlášeno na Státní zdravotní ústav celkem 1822 případů nakažení člověka toxoplazmózou (EPIDAT, Státní zdravotní ústav).

Veškeré nemoci i parazité se nejrychleji šíří v kolektivech. Hlavně v kočičích koloniích nebo v útulcích. Proto je příjem kočky do útulku započat několikanásobnou preventivní karanténou. Potvrdí-li se určitá diagnóza je potřeba zahájit léčbu. Dále je nutné držet kočku v karanténě, dokud se nepotvrdí vyléčení. Pokud má kočka diagnózu, na kterou léčba neexistuje, musí se jí najít domov, kde bude kočičím jedináčkem, bez přístupu ven (dotazníkové šetření v útulcích).

7 VEŘEJNÁ SPRÁVA

V minulosti se týrání zvířat nepostihovalo přísnými tresty, ale právní úprava existovala. Například v poválečném trestním správním zákoně z roku 1950 č. 88/1950 Sb. se v § 60 píše *„Kdo bez rozumného důvodu způsobí zvířeti bolest nebo jiné utrpení, bude potrestán pokutou do 5 000 Kčs nebo odnětím svobody až na sedm dnů.“*

Předchůdce veterinárního zákona z dob socialismu pochází z roku 1961. Zákon je postavený tak, aby především chránil hospodářská zvířata. Hned v počátku zákona se píše *„Účelem tohoto zákona je upravit veterinární péči tak, aby odpovídala potřebám socialistické živočišné velkovýroby, plánovitě podporovala její rozvoj, zabezpečovala zdraví chovů hospodářských zvířat, tím aby přispívala k předcházení chorob přenosných ze zvířat na člověka a současně zabezpečovala vytváření podmínek pro výrobu zdravotně nezávadných a hodnotných potravin a surovin živočišného původu a krmiv, a to jak již v zemědělské výrobě, tak i při průmyslovém zpracování“* (§ 1 odst. 1 zákona č. 66/1961 Sb.).

K výrazné změně pak došlo díky novodobým stěžejním zákonům, kterými jsou 166/1992 Sb. o veterinární péči a zákon 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání. Hlavně tyto dva zákony vymezují hranice povinností a omezení či zákazů, nebo definicí týkajících se nejen bezprizorních koček. Trestní zákoník pak definuje výši trestu, která za týrání zvířat může být až ve výši odnětí svobody na 3 léta, nebo na 5 let, v případě, že je týrání prováděno na více jak jednom zvířeti (§ 302 zákona č. 40/2009 Sb.).

V problematice toulavých koček je nejvýše postaveným orgánem Ministerstvo zemědělství, následované Státní veterinární správou. Ministr zemědělství sestavuje jako svůj poradní orgán pro ochranu zvířat speciální komisi – Ústřední komise pro ochranu zvířat (§ 20 odst. 1 písm. c); § 21 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb.). Ústřední komise v roce 2004 vydala Doporučení ústřední komise pro ochranu zvířat k regulaci populací toulavých koček. Regulace populací je zde definovaná takto:

„Regulací populace zvířat se obecně rozumí soubor soustavně prováděných preventivních opatření, která mají přispět k udržení populace v určité zdravotní, genetické, případně chovatelské kvalitě; zejména mají omezit rizika, která mohou nastat překročením mezí početnosti populace v jejím teritoriu (prostoru) a zabránit vzniku

utrpení zvířat a nadměrných škod, např. šíření nálezů nebo jiných nežádoucích vlivů jejími přemnoženými a často oslabenými příslušníky.“

Doporučení Ústřední komise apeluje na včasnou realizaci preventivních opatření, aby nevznikaly kočičí kolonie, které se vyskytují především v zemědělských družstvech, areálech skládek i na vesnicích. Závěrečnou kapitolou doporučení Ústřední komise jsou Zásady postupu při odchytové akci k regulování populace toulavých koček ve veřejném zájmu, ve které je v 8 bodech uveden správný postup odchytu (eagri.cz, 28.12.2018).

Odchyt je dle veterinárního zákona č. 166/1999 Sb. §39 odst. 1 písm. c) asanační činnost, kterou může provádět pouze osoba, která je dle Státní veterinární správy způsobilá. Odchyt zvířat bez pána, toulavých nebo opuštěných zvířat se provádí buď za mimořádných událostí, kdy hrozí šíření určité nákazy, nebo si jej může objednat například obec, Policie ČR nebo obecní policie.

Zvíře bez pána – *„zajaté zvíře se stane zvířetem bez pána, jakmile získá svobodu a jeho vlastník jej bez prodlení a soustavně nestíhá nebo nehledá ve snaze je znovu zajmout. Takové zvíře se však zvířetem bez pána nestane, je-li označeno takovým způsobem, že lze jeho vlastníka zjistit.“* (§ 1046 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb.)

Toulavé zvíře – *„zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení, výběhové prostory nebo mimo domácnost svého chovatele.“* (§ 3 písm. i) zákona č. 246/1992 Sb.)

Opuštěné zvíře – *„zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal.“* (§ 3 písm. h) zákona č. 246/1992 Sb.)

8 PÉČE O BEZPRIZORNÍ KOČKY V OKOLÍ PROSTĚJOVA

8.1 FINANCOVÁNÍ KASTRACÍ

Cena kastrací se v různých veterinárních ordinacích liší. Vliv na cenu má váha (stáří) pohlaví, plemeno, stav kočky (březost) nebo i lokalita, vybavenost kliniky či ordinace. V Prostějově cena u kocourů začíná na 680 Kč a u koček na 990 Kč na veterinární klinice AESKULAP (veterina-prostejov.webnode.cz, 24.10.2018). U další náhodně vybrané veterinární kliniky – Veterina Palackého, je cena u kocourů od 750 Kč a u koček od 1200 Kč. Na kastraci zvířat z útulku má Veterina Palackého 10 % slevu na úkon (veterina-prostejov.cz, 14.2.2019). V Olomouci u MVDr. Tesaříkové jsou ceny stejné, jako u posledně jmenovaného, cena pro kocoury je 750 Kč a pro kočky 1200 Kč (e-mailová korespondence, 24.10.2018). Některá města dokonce na kastraci přispívají.

Oslovila jsem některé obce, poskytující příspěvek na kastraci koček a kocourů. Na e-mail mi odpověděli referenti odboru životního prostředí z pěti obcí, kterými jsou Prostějov (okres Prostějov), Budišov nad Budišovkou (okres Opava), Kroměříž (okres Kroměříž), Otrokovice (okres Zlín) a Toužim (okres Karlovy Vary).

Všechny obce, které poskytují dotaci na kastraci mají za cíl omezit nekontrolovatelné množení koček. Požadavky, které všechny obce vyžadují jsou:

- trvalé bydliště na území obce a jejích částí,
- kastrace musí být provedena v témže roce, ve kterém je žádáno o dotaci,
- dodání příslušného formuláře a originál dokladu od veterináře, který kastraci provedl.

Další požadavky se v různých obcích mění. Vyplacení příspěvku bývá buď na bankovní účet žadatele, nebo je vyplacen v hotovosti na příslušném městském úřadu.

V žádosti o poskytnutí dotace, kterou vyřizuje odbor ŽP, oddělení ochrany přírody a lesnictví v Prostějově je nutné uvést:

- jméno žadatele a jeho datum narození,
- adresa trvalého bydliště,
- telefonní číslo,
- číslo občanského průkazu,

- pohlaví a počet zvířat, na které je podávána žádost o dotaci,
- způsob úhrady dotace (poštovní poukázkou, nebo odesláním částky na účet žadatele),
- originál dokladu uhrazení platby u zvěrolékaře, který nesmí být starší jak 6 měsíců.

(e-mailová korespondence, Ing. Cetkovská, 23.10.2018).

8.1.1 PROSTĚJOV

Město Prostějov již od roku 2009 poskytuje příspěvek ve výši 300 Kč na první zvíře a 150 Kč na každou další kočku/kocoura v témže roce. Dle informací, které mi sdělili na Odboru životního prostředí v Prostějově, je z rozpočtu vyčleněno v roce 2018 k těmto účelům 80.000 Kč. V průměru každý rok využije tuto možnost cca 150 obyvatel Prostějova.

Tabulka 2: Počet kastrací s příspěvkem města Prostějov v letech 2010-2017

Rok	Počet žádostí	Počet kastrací	Příspěvek v Kč*
2010	139	143	42.150
2011	113	122	35.750
2012	131	133	39.300
2013	163	178	50.700
2014	136	142	41.700
2015	140	146	42.750
2016	162	167	49.050
2017	216	229	66.150
2018	218	237	67.500

*dotace od města Prostějova na kastrace koček

zdroj: prostějov.eu

8.1.2 BUDIŠOV NAD BUDIŠOVKOU

Budišov nad Budišovkou poskytuje příspěvek ve výši 500 Kč na kočku a 250 Kč na kocoura obyvatelům (fyzickým osobám), kteří mají trvalý pobyt v obci a jejích místních částech. Příspěvky lze čerpat maximálně na 3 zvířata za rok. Výjimku tvoří toulavé kočky, které jsou odchyťovány např. v areálech firem. V tomto případě je možné osobě, která zvíře odchytila, vydat příspěvek i více jak 3x za rok. Obec plně hradí kastraci kočkám odchycených Městskou policií.

Vyčleněnou částku z rozpočtu měl Budišov nad Budišovkou v letech 2016, 2017 i 2018 v celkové výši 20.000 Kč. V roce 2016 bylo využito 12.146 Kč. V roce 2017 to bylo 10.750 Kč. V roce 2018 to bylo pouze 5.000 Kč (v období leden až říjen). Kromě toho se obec snaží o osvětu v místních novinách. (e-mailová korespondence, Bc. Roháčková, Dis., 23.10.2018).

8.1.3 KROMĚŘÍŽ

Dalším příkladným městem je Kroměříž, která má vyčleněno 30.000 Kč na příspěvky občanům na kastraci koček. Konkrétní částka tvořící jednotlivé příspěvky je 300 Kč na kočku a 150 Kč na kocoura. Občan může podat žádost 1x do roka. U příspěvku na kastraci toulavých koček částka stoupá. Vyčleněno je 20.000 Kč, ale samotný příspěvek je 600 Kč na kočku a 400 Kč na kocoura.

V roce 2016 bylo v Kroměříži provedeno 16 dotovaných kastrací toulavých koček (12 koček a 4 kocouři), s celkovými náklady na dotaci 8.800 Kč. Dohromady 61 občanů zažádalo o příspěvek na kastraci na 49 koček a 12 kocourů. Kroměříž jim vyplatila příspěvek v celkové výši 16.500 Kč.

V roce 2017 byla částka vyplacená v rámci příspěvku na kastraci podobná, ale žadatelů z řad občanů bylo méně, naopak žádostí o příspěvek na kastraci toulavých koček bylo více. 48 občanů dostalo příspěvek na kastraci 39 koček a 9 kocourů v celkové výši 13.050 Kč. Toulavých koček bylo vykastrováno 17 a kocouři byli 4 s příspěvkem ve výši 11.800 Kč.

V roce 2018 čísla u bezprizorních koček klesla, a to z důvodu vybudování soukromého útulku v Kroměříži, který zajišťuje kočkám i kastrace. Město poskytuje útulku dotaci. Přesto v období od ledna do října byla provedena 1 kastrace u toulavé

kočky a chovaných koček bylo vykastrováno 45 (e-mailové korespondence, RNDr. Ševčíková, 23.10.2018).

8.1.4 OTROKOVICE

Město Otrokovice přispívá 300 Kč na kočku a 150 Kč na kocoura. V minulých letech bylo vyčleněno z rozpočtu města 20.000 Kč. Vyčerpáno bylo okolo 18.000 Kč, tzn. 60-70 žádostí o příspěvek ročně. Pro tento rok se vyčleněná částka zvedla o 5.000 Kč, tzn. na 25.000 Kč. Dle odboru ŽP se částka letos nevyčerpá, na příští rok zůstane ve stejné výši a další zvyšování se zatím neplánuje (e-mailová korespondence, p. Bartůšek, 24.10.2018).

8.1.5 TOUŽIM

Město Toužim, které má pouze 3700 obyvatel (ČSÚ, 2018) má v kastrovacím programu vyčleněnou téměř stejnou částku (20.000 Kč), jako Otrokovice, které mají obyvatel 34.000, tedy přibližně 10 x tolik (ČSÚ, 2018). Příspěvek je možné čerpat 2x ročně a činí 300 Kč na kastraci kočky a u kocourů je to 200 Kč. V roce 2017 bylo žadatelů 33 s celkovou výší vyplacených příspěvků 9.200 Kč. V roce 2018, v období od ledna do října bylo vyplaceno 18 žádostí, ve výši 5.700 Kč (e-mailová korespondence, pí. Michalová, 24.10.2018).

8.2 ÚTULEK

Útulek pro zvířata je zařízení, které poskytuje dočasnou péči toulavým a opuštěným zvířatům (§ 3 odst. 1 písm. kk) zákona č. 166/1999 Sb.). Před novelou veterinárního zákona, která nabyla účinnost od roku 2017 (302/2017 Sb.), neexistoval v Českém právu žádný právní předpis, který by pojem útulek definoval. Provozovatel útulku je pak označován jako chovatel (§ 3 písm. k) zákona č. 246/1992 Sb.).

V případě nálezu at' už kočky nebo jiného zvířete, nabude nálezce vlastnické právo po 2 měsících od vyhlášení nálezu. Pokud se nálezce chce vlastnického práva vzdát, má obec dle občanského zákona povinnost o něj postarat. Zákon ale nenařizuje, jak se obec má o zvíře konkrétně postarat. Často to obce řeší předáním zvířete kompetentní osobě provozující útulek. Pokud se původní majitel zvířete nepřihlásí do 4 měsíců, může útulek se zvířetem nakládat dle svého (§ 1059 odst. 1, 2 zákona č. 89/2012 Sb.) Na území Prostějova ale žádný útulek není a město odkazuje na zapsaný spolek

Mourek, který vznikl teprve v listopadu roku 2017 a jeho hlavní náplní je péče o kočky v terénu. Město Prostějov pomáhá spolku finančně.

Z důvodu, že na katastrálním území města Prostějova se žádný útulek pro kočky nenachází, zmapovala jsem blízké okolí Prostějova v okruhu 30 km. Okolní města jsou na tom lépe. Útulek pro kočky je v Olomouci, Kroměříži, Vyškově. Útulek pro kočky i psy je v Olomouci a Přerově. Olomoucký smíšený útulek LOZ Olomouc (Liga na ochranu zvířat ČR, místní organizace Olomouc) momentálně žádné kočky v péči nemá a žádné informace mi neposkytl. Přerov je jediné město, kde je zřizovatelem město, respektive Technické služby města Přerova, jejichž 100% vlastníkem a zakladatelem je Přerov (tsmpr.cz 14.1.2019). Dle mé korespondence s referenty odborů ŽP výše uvedených měst nemá žádné v plánu zřizovat útulek (kromě Přerova, který již útulek provozuje).

8.2.1. ZALOŽENÍ ÚTULKU

Po novele veterinárního zákona je povinnost registrovat všechna zařízení, která pečují o toulavá a opuštěná zvířata na příslušné krajské veterinární správě (KVS), a to alespoň 14 dnů před zahájením provozu (§ 42 odst. 6; § 49 odst. 1 písm. h) bod 7. zákona č. 166/1999 Sb.). Do povinnosti registrace zatím nepodléhají tzv. dočasné péče, ve smyslu fyzických osob (FO), kterým je svěřené zvíře do péče od obce, nebo registrovaného útulku, např. je-li kočka nemocná a nemůže do kolektivu ostatních koček, nebo při naplněné kapacitě útulku (svscr.cz 14.2.2019). Vztah útulku a pečující osoby je ošetřen smluvně. Kočka nesmí být bez vědomí útulku adoptována, musí být o ni řádně postaráno (e-mailová korespondence s útulky).

Dále musí osoba pečující o zvíře v útulku (i ve výše zmíněné dočasné péči FO) absolvovat odborný kurz pro odchyt zvířat bez pána, opuštěná nebo toulavá zvířata a zacházení s nimi. Kurz se skládá z praktické i teoretické části. Praktická část je složená z 5 hodin a část teoretická z 30 hodin. (§ 27 odst. 1 vyhlášky č. 342/2012 Sb.). Kurz je možné absolvovat na Veterinární a farmaceutické univerzitě v Brně, kde probíhá v jednotlivých blocích během 4 dnů. Pátý den je vyhrazen na přezkoušení, které je ústní, písemné i praktické. Cena za kurz je 6.500 Kč, účastník získá Osvědčení o odborné způsobilosti pro odchyt zvířat bez pána, toulavých a opuštěných zvířat a zacházení s nimi včetně péče o ně v útulcích pro zvířata, a Osvědčení pro sběr a neškodné odstraňování kadáverů zvířat v zájmovém chovu.

Nejen v útulcích, ale i kdekoliv jinde mají chovatelé povinnost se o zvířata v zájmových chovech postarat tak, aby byly vhodné podmínky pro zachování fyziologických funkcí a byly zajištěny všechny biologické potřeby, tak aby nedocházelo k bolesti nebo utrpení. Zvířata nesmí strádat a musí mít dostatečný přísun vody a vhodné stravy (§ 13 odst. 1 zákona č. 246/1992 Sb.). Nesmí se podceňovat ani psychická pohoda koček, když frustrace patří k nejčastějším problémům koček, které pobývají v útulcích delší dobu. Kočky jako teritoriální zvířata špatně snášejí prostředí, kde je mnoho jiných koček, nebo pokud jsou uzavřené ve veterinárních klecích na dobu delší, než je to nutné (cit.vfu.cz 22.1.2019). Také hodně záleží na stupni socializace koček. Pro ty, které jsou dobře socializované a jsou v útulku z důvodů úmrtí majitele, zatoulání se apod., je pobyt v zařízení méně stresující než pro ferální nesocializované kočky (Slater et al., 2013).

8.2.2 PŘÍJEM KOČKY DO ÚTULKU

Pokud se nalezne zvíře, v první řadě se hledá chovatel, není-li znám, nebo není možné zvíře chovateli vrátit, umístí se zvíře do útulku (§ 42 odst. 5 zákona č. 166/1999 Sb). Do útulku se kočka může dostat různými dalšími způsoby. Kočky mohou být na základě objednávky odchycené z areálů firem, kolonií ve vnitroblocích apod. Dále je může donést občan, který se již o kočku nemůže starat, nebo ke kterému se kočka zatoulala.

Bohužel jsou i takové případy, kdy jsou kořata nalezena v pytli pohozená někde v lese nebo i v popelnici. Poslední takový případ jsem zaznamenala v půli ledna 2019, kdy do vyškovského útulku Kočičí sen z.s. byla přijata 3 kořata, která měla asi 10 týdnů. Byla nalezena v pytli na odpad pohozené pod mostem v Ivanovicích na Hané. Takové jednání je v rozporu se zákonem na ochranu zvířat proti týrání a dle trestního zákoníku může být nejpřísněji potrestán odnětím svobody od 6 měsíců až na 3 roky v případě trvalých zdravotních následků zvířete, nebo smrti (§ 302 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb.).

Příjem kočky probíhá ve všech útulcích podobně, snad jen s malými rozdíly. Následující postup je praktikován ve vyškovském útulku Kočičí sen z.s. Zde je po příjmu kočka ihned izolovaná od ostatních a musí být v karanténě, dokud nedojde ke všem potřebným vyšetřením. Zjišťuje se věk, místo nálezu nebo původu a zdravotní stav kočky. Ze zdravotních úkonů proběhne nejdříve odčervení. To je vhodné provádět každých 6 měsíců obzvláště u koček, které mají přístup ven (Říhová, 1999). Po odčervení obvykle následuje očkování a testy na FIV a FeLV. Pokud je vše v pořádku, kočka může do kolektivu mezi ostatní kočky v útulku a nemusí být v karanténní kleci. Celý proces příjmu

kočky ukončuje kastrace. V případě nedostatku místa v útulku, nebo shledání kočky jako nevhodné k adopci se útulky snaží kočky alespoň vykastrovat a navrátit do původní lokality (je-li zdravotně v pořádku a je v takovém věku, že je schopna přežít).

8.2.3 ADOPCE

Každé osvojení kočky z útulku je završeno podpisem adopční smlouvy. Tomu předchází spousta jiných kroků hlavně za strany osvojitele. Ten musí mít alespoň základní znalosti v péči o kočky, ale i o kočičí povaze a počítat s tím, že péče o kočku stojí peníze. Musí připravit pro kočku vhodné a bezpečné domácí prostředí. V ideálním případě je vhodné zjistit, zda někdo v domácnosti netrpí alergií, což je častý důvod zbavování se koček. Pokud kočka není kastrovaná, je podmínkou adopce i následná kastrace (pomocne-ruce.cz 22.1.2019).

Pokud osvojitel splňuje všechny podmínky a útulek souhlasí s adopcí, podepíše se zmiňovaná adopční smlouva (někdy nazývaná „dohoda o předání zvířete“ nebo „předávací protokol“). Zaplatí se adopční poplatek, jehož výše se různí útulek od útulku a rozhodně nezaplatí celou částku, která byla vynaložena na péči o dané zvíře. Adopční poplatek se pohybuje zhruba okolo 500-1000 Kč za dospělou vykastrovanou kočku. Nevykastrovaná koťata jsou za poplatek do 500 Kč. Např. Útulek Zatoulané štěstí, z.s. Kroměříž má ceny nastavené na 500 Kč za dospělou vykastrovanou kočku, která je odčervená a očkovaná trojkombinací tzv. kočičích nemocí. Za kotě očkované a 2x odčervené je poplatek ve výši 200 Kč (dotazníkové šetření, Zatoulané štěstí, z.s. 15.2.2019).

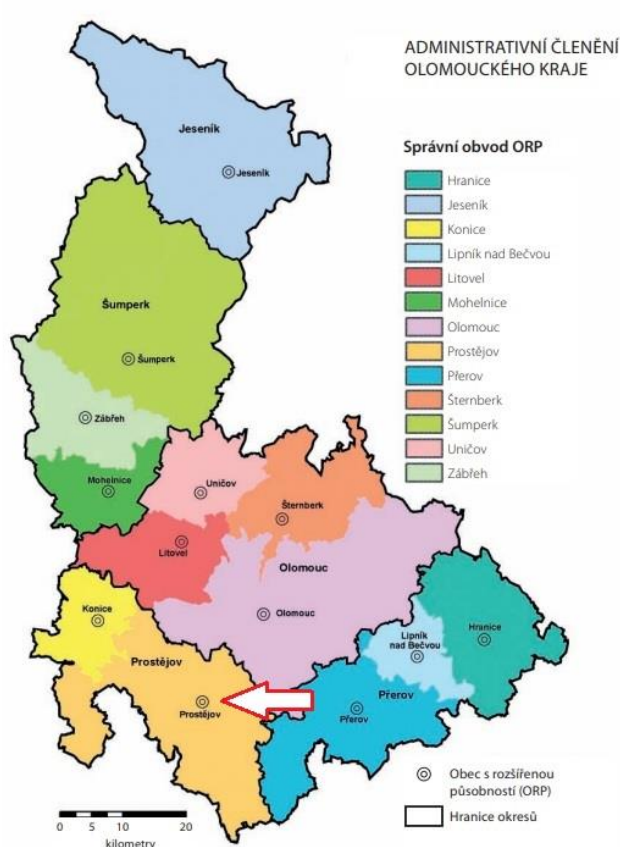
K podpoření adopce mohou útulky vystavovat kočky na tzv. umístovacích výstavách, které jsou často součástí jiných výstav koček. Všechny útulky se shodují, že nejpreferovanější kočky v adopce jsou koťata a zajímavě zbarvené a dlouhosrsté kočky, které třeba připomínají určité plemeno. Naopak kočky, pro které není jednoduché najít nový domov, jsou buď kočky černé nebo mourovaté a taky staré nebo s hendikepem.

8.3 PROSTĚJOV

Prostějov leží v jižní části Olomouckého kraje, přibližně 16 km od krajského města Olomouc. Patří do okresu Prostějov, jehož je i největším a okresním městem. Leží v nadmořské výšce 223 m (prostejov.eu 5.10.2018). Dle ČSÚ měl ke dni 1.1.2018 Prostějov 43.798 obyvatel.

První historická zmínka o Prostějovu je z roku 1141. V současné době je Prostějov proslulý hlavně díky oděvnímu průmyslu, avšak hlavní gigant OP Prostějov skončil v insolvenční v roce 2014. Další zajímavostí města je Palírna U zeleného stromu, která v roce 2018 slavila 500 let své existence a je tak nejstarší fungující palírnou v Evropě (palirnauzelenehostromu.cz 5.10.2018). Největší zaměstnavatelem je strojírenský průmysl (prostejov.eu 5.10.2018).

Dále stojí za zmínku i to, že Prostějov je součástí celosvětového plánu Místní agenda 21 a pořádá akce věnované zdraví a udržitelnému rozvoji, např. Den Země, Aktivní senior apod.

Obrázek 1: Administrativní členění Olomouckého kraje (zdroj: krolomoucky.cz/)

Prostějov je spravován zastupitelstvem, jehož členové jsou voleni občany města každé 4 roky. Členů zastupitelstva je 35. Primátorem je František Jura od října 2018, který má po svém boku 5 náměstků. Rada města se skládá z 11 členů. Začátkem prosince 2018 vedení města schvalovalo rozpočet pro rok 2019. Péče o kočky se zde objevuje v jednom bodu, a to v již zmiňovaných příspěvcích na kastrace v maximální výši 80.000 Kč. Na péči o toulavé psy má město vyčleněno 500.000 Kč (prostějov.eu 20.12.2018).

8.3.1 MOUREK PROSTĚJOV Z.S.

K oficiálnímu založení spolku došlo v listopadu 2017 paní Janou Seifriedovou. Ačkoliv se Mourek na první pohled může jevit jako útulek, není tomu tak. Spolek vznikl za účelem pomoci kočkám, které nemají svého majitele a musí se jim pomáhat v terénu. Jak již bylo zmíněno, v Prostějově žádný útulek není a situace s kočičí populací tu je žalostná. Členové spolku se rozhodli pomoci tomuto alarmujícímu stavu, který město ignorovalo, na vlastní pěst.

Postupem času Mourek získal dotaci od města Prostějova. V roce 2018 to byla částka 8.000 Kč, která byla určena na kastrace. Tento příspěvek byl vyčerpán již během března 2018. V říjnu na základě žádosti o dotaci, získal spolek ještě 12.000 Kč. Dohromady spolek Mourek získal od Prostějova 20.000 Kč. Celkové roční náklady spolku činí přibližně 150.000 Kč. Kromě dotací se spolek snaží oslovit veřejnost a získat tak další sponzorské dary. Velká část příjmu je tvořena dary od lidí na transparentní účet, další část tvoří zisk z organizace benefičních akcí a prodej zboží na bazárcích nebo formou Facebookové aukce (Facebooková korespondence, 17.1.2019).

Základní informace:

- v zařízení místo pro max. **5 koček** (pouze na doléčení po kastraci, poté kočky putují zpět na lokalitu, kde byly odchyceny)
- v roce 2018 spolek pomohl vykastrovat asi **60 koček**
- v roce 2018 Mourek zprostředkoval adopci **80 kočkám**
- nejpreferovanější jsou k adopci koťata a dlouhosrsté nebo zajímavě zbarvené kočky.

Obrázek 2: Logo Mourek Prostějov z.s. (zdroj: facebook.com/mourekPV)

8.4 OLOMOUC

Olomouc je krajské město Olomouckého kraje. Má 100.494 obyvatel (k 1.1.2018, ČSÚ) a tím se řadí na 6. příčku největšího města České republiky. Olomouc je velmi významné historické město. První písemná zmínka pochází již z roku 1055 a po Praze tvoří Olomouc druhou nejvýznamnější městskou památkovou rezervaci se zachovalým půdorysem středověkého města (olomouc.eu 15.1.2019).

V Olomouci sídlí Univerzita Palackého, která byla založená v roce 1573 a je tak druhou nejstarší univerzitou v ČR (upol.cz 15.1.2019). Olomouc je ekonomicky silné město s rozvíjejícím se průmyslem i službami (olomouc.eu 15.1.2019).

Z rozpočtu Olomouce je pro rok 2019 vyčleněno 2.610.000 Kč na „*deratizaci, opravu košů na psí exkrem., odchyt zvířat, prev. veter. péče, likv. uhyn. zvířat, péče o psy v útulku LOZ, likvidace komárů, péče o kočky*“ (olomouc.eu). Z této částky bylo na kočky v roce 2018 vydáno na péči a hospitalizaci bezprizorních koček 293.618 Kč (e-mailová korespondence, pí. Příkazská, 12.2.2019).

Olomouc si svoji povinnost postarání se o opuštěné kočky plní. Spolupracuje se společností Vetmedical s.r.o., což je soukromá ordinace veterinárních lékařů, která od 1.3.2016 je součástí projektu Péče o toulavé kočky. Olomouc společnosti poskytuje finanční prostředky na kočky, které odchytne Městská policie (vetmedical.webnode.cz 7.2.2019). V průběhu roku 2018 bylo Vetmedicalu předáno cca 60 koček a v roce 2017 cca 50 koček (e-mailová korespondence, pí. Příkazská, 12.2.2019).

8.4.1 POMOCNÉ RUCE OLOMOUC Z.S.

Pomocné ruce fungují oficiálně od roku 2012. Členové vykonávají svoji práci ve spolku jako dobrovolníci, bez požadavku na finanční odměnu. Útulek (reg. č. CZ71C02519) sídlí v prostorách prodejny chovatelských potřeb Zvířecí říše v Olomouci. Hlavním cílem jejich snahy je pomoc bezprizorním, hladovým a nemocným nebo jinak postiženým kočkám. Dále se zapojují do osvěty veřejnosti, která se týká péče o kočky a podpora kastrace toulavých koček (pomocne-ruce.cz 7.2.2019).

Spolek nedostává od města Olomouce žádné dotace, i přes mnoho podaných žádostí. Kočky nejsou do útulku dováženy Městskou policií Olomouc, nýbrž soukromými osobami. Do adopce jde ročně asi 150-170 koček (e-mailová korespondence s útulkem, 24.1.2019).

V roce 2018 bylo do útulku přijato celkem 233 koček. Do nových domovů bylo umístěno 175 koček. Dále 2 kočky, které se do útulky dostaly, byly navraceny svým majitelům. 14 koček se do útulku dostalo jen kvůli kastraci nebo léčbě, po těchto úkonech byly vráceny zpět do lokalit, kde byly odchyceny. Spolek Pomocné ruce ze svých zdrojů uhradil v roce 2018 kastraci 104 kočkám, další provedl ve spolupráci se spolkem Feliti a jejich kastračním programem Feliti kastruje (dotazníkové šetření, Pomocné ruce, z.s. 18.2.2019).

Obrázek 3: Logo Pomocné ruce, z.s. (zdroj: pomocne-ruce.cz)

8.4.2 COFFEECAT – KOČIČÍ KAVÁRNA

Kočičí kavárna v Olomouci se nachází na Vídeňské ulici, nedaleko obchodního centra Šantovka. Provoz běžné kavárny zde ozvláštňuje přítomnost koček, kterých je v kavárně 10 (7 koček a 3 kocouři) (k 25.2.2019), což je maximální počet. V krizových situacích zde pobývalo krátkodobě 13 koček. Kočky pochází nejčastěji z olomouckého útulku Pomocné ruce, z.s., výjimečně od zákazníků kavárny, kteří kočku našli a zajistili veterinární ošetření, tak aby mohla být umístěna do kolektivu koček.

CoffeeCat nabízí od listopadu 2017 možnost adopce kočky. K adopci je z 10 koček nabízeno 8. Celkem díky kavárně našlo 40 koček nový domov (dotazníkové šetření, facebook.com/CoffeeCatOlomouc, 25.2.2019).

8.5 PŘEROV

Statutární město Přerov leží necelých 30 km východně od Prostějova. K 1.1.2018 bylo v Přerově 43.565 obyvatel (ČSÚ). První písemná zmínka o městě je z roku 1141. Přerov a jeho okolí je proslulé díky významným archeologickým nálezům z pravěku, jako jsou kostry lovců mamutů, nebo Předmostecká Venuše.

Přerov spravuje 35 členů zastupitelstva. Primátorem je od roku 2018 Ing. Petr Měřínský, který má 4 náměstky. Přerov je také jediným městem v okolí Prostějova, které je zřizovatelem útulku a nespolehá pouze na dobročinnost spolků (prerov.eu 3.2.2019). Město na kastrace nepřispívá, dotace města jsou směřovány jen do útulku a do budoucna žádný plán přispívat na péči o kočky nemá.

Tabulka 3: Dotace od města Přerova na kastraci koček v Útulku pro zatoulaná zvířata
Přerov

ROK	DOTACE (v Kč)
2015	10.000
2016	30.000
2017	10.000
2018	10.000

zdroj: e-mailová korespondence, pí. Kašíková

8.5.1 ÚTULEK PRO ZATOULANÁ ZVÍŘATA PŘEROV

Útulek vznikl v roce 1997 jako zařízení dočasnému pobytu odchytených a nalezených psů (reg. č. CZ 71C00067). Od roku 2013 útulek přijímá i toulavé kočky, pro které je zde oficiálně 12 míst, ale v nouzi je útulek schopný pojmout až 22 koček (Facebooková korespondence s útulkem, 24.1.2019).

Současným provozovatelem útulku jsou Technické služby města Přerova, jejichž zakladatelem a jediným vlastníkem je město Přerov. Technické služby na základě Smlouvy o sjednaných činnostech s městem Přerovem zajišťují mimo útulek například pohřební službu, svoz odpadů nebo údržbu komunikací (tsmpr.cz 3.2.2019). Finančně je útulek závislý na dotacích od města Přerova, které pokryjí náklady na provoz. Jejich výše není veřejnosti přístupná. Dalším zdrojem příjmů jsou sponzorské dary – finanční i materiální, od firem a jednotlivců, také prodej kalendářů vytvořeného speciálně pro útulek v Přerově. Celkové roční náklady na provoz Útulku pro zatoulaná zvířata jsou cca 1.500.000 Kč. (Facebooková korespondence, 24.1.2019).

Obrázek 4: Logo útulku Přerov (zdroj: facebook.com/utulekprerov)

8.6 VYŠKOV

Město Vyškov mělo k 1.1.2018 20.999 obyvatel (ČSÚ). Nachází se asi 26 km jižně od Prostějova. První zmínka o Vyškově je z roku 1411 (podobně jako Prostějov a Přerov). Vyškov je nejčastěji spojován s výchovou mladých vojáků, sídlí zde Velitelství výcviku – Vojenská akademie (vyskov-město.cz 3.2.2019).

Zastupitelstvo města Vyškova tvoří 27 členů, starostou je Karel Jurka. Město má vyčleněno pro rok 2019 ze svého rozpočtu 30.000 Kč na veterinární péči o toulavá zvířata. Částka je stejná jako v roce 2018 (město-vyskov.cz 4.2.2019). Tato částka je jen sporadicky využita na péči o kočky, je určena primárně na péči o psy. Vyškov na kastrace koček nepřispívá a ani v nejbližší budoucnosti nemá v plánu nic na této skutečnosti měnit (e-mailová korespondence, p. Smejkal, 26.11.2018).

8.6.1 KOČIČÍ SEN Z.S

Kočičí sen je malý, soukromý útulek ve Vyškově, který založila paní Renata Látalová v květnu roku 2018 (reg. č. CZ 62C04960). Místo je zde až pro 30 koček. Pro příjem koček jsou upřednostňována kořata, zraněné nebo nemocné kočky. Ostatní jedince se snaží útulek na své náklady alespoň vykastrovat a poté je vypustit zpět do lokality, kde byli odchycen (je-li to možné).

Náklady na provoz útulku jsou zhruba 300.000 Kč za rok. Finanční příjmy útulku jsou získávány od dárců, v rámci benefičních projektů, aukcích na Facebooku, prodeji na trzích apod. (Facebooková korespondence, pí Látalová, 17.1.2019). Jako příklad benefiční akce je běh pořádaný spolkem Běhejme a pomáhejme útulkům, z.s. Významné jsou i hmotné dary, jako je krmivo, stelivo, antiparazitika a jiné nepostradatelné věci. Díky projektu pomahamekrmit.cz získal vyškovský útulek 70 kg krmiva pro kočky (facebook.com/groups/kocicisen, 4.2.2019).

Obrázek 5: Logo Kočičí sen (zdroj: facebook.com/kocicisen)

8.7 KROMĚŘÍŽ

Kroměříž byla poprvé zmíněna v písemnostech mezi lety 1107-1115. K 1.1.2018 Kroměříž měla dle ČSÚ 28.897 obyvatel. Je to město plné jedinečných historických památek. Nejvýraznějšími památkami jsou Arcibiskupský palác, Podzámecká a Květná zahrada, které jsou zapsané na seznamu UNESCO (kromeriz.eu 4.2.2019). Zastupitelstvo města má 27 členů, v čele se starostou Mgr. Jaroslavem Němcem (mesto-kromeriz.cz 4.2.2019). Z rozpočtu města je na kastraci koček a dotaci útulku Zatoulané štěstí, z.s., celkem vyčleněno 250.000 Kč ročně (e-mailová korespondence, RNDr. Ševčíková, 23.10.2018).

8.7.1 ZATOULANÉ ŠTĚSTÍ, Z.S.

Útulek v Kroměříži existuje od roku 2017 (reg. č. CZ 72C02420). Určená maximální kapacita zde není. V únoru 2019 bylo v útulku 140 koček, v létě 2018 dokonce 186 koček. Kočky jsou umístěny v domě jedné ze tří zakladatelek. Každá věková kategorie koček má zde vyčleněný prostor, zvláště jsou dospělé kočky, malá koťata a koťata o něco starší. Samozřejmě jsou zde i kotce určené pro počáteční karanténu, která je nezbytnou nutností po příjmu. Do adopce odešlo v roce 2017 120 koček a v roce 2018 100 koček.

Jelikož je tento útulek kapacitně největší, má i nevyšší náklady. Ročně je to přibližně 1.200.000 Kč. Kroměříž poskytuje příspěvek na provoz útulku 200.000 Kč. Další finanční příjem je závislý na dárcích a sponzorech. I přes velkou štedrost dárců může nastat období, kdy výdaje převyšují příjmy. Stalo se tak v roce 2018, kdy útulek dlužil 80.000 Kč za veterinární péči (e-mailová korespondence s útulkem, 15.2.2018).

Obrázek 6: Logo Zatoulané štěstí (zdroj: facebook.com/zatoulanestesti.cz/)

8.7.2 KITT&CAFÉ TOULAVÝ RÁJ

Impulzem k založení kočičí kavárny v Kroměříži vedla majitelku potřeba pomoci opuštěným kočkám. Kavárna se snaží mj. o hledání domovů starším kočičím jedincům, kterým se nedaří v útulcích najít nový domov. Počet míst pro kočky je zde až 40 a karanténních boxů je zde 10. Momentálně je k 28.2.2019 přítomno v kavárně 32 koček, které je možno adoptovat (mimo tzv. stálice, které nejsou nabízené k adopci). V roce 2018 se podařilo prostřednictvím kavárny najít domov 46 kočkám (dotazníkové šetření, facebook.com/toulavyraj/, 26.2.2019).

8.8 SROVNÁNÍ ÚTULKŮ

Tabulky, které jsou níže, obsahují informace získané z dotazníků, které jsem do útulků rozeslala. Místo názvu útulku je pro lepší orientaci uvedený název města, kde útulek sídlí a je provozován. Uvedené rozpětí ve sloupci Kapacita vyjadřuje, kolik je pro kočky míst oficiálně v prvním čísle a druhé číslo je nejvyšší kapacita, kterou je schopný útulek pojmout ve výjimečných situacích. Sloupec Adopce a Vracení kočky zpět vyjadřuje průměr těchto aktů.

Tabulka 4: Přehled kapacity útulků sledovaných měst

	Kapacita	Adopce za měsíc	Vracení kočky zpět za rok
VYŠKOV	30	5	2
OLOMOUC	40-70	13	5
PŘEROV	12-22	4	3
KROMĚŘÍŽ	neurčeno	9	2
PROSTĚJOV*	5	3	3

zdroj: dotazníkové šetření v útulcích

Tabulka 5: Finanční provoz útulků

	Náklady na provoz (Kč)	Prům. náklady na 1 zdravou kočku (Kč)	Dotace od města
VYŠKOV	300 tis.	2500	NE
OLOMOUC	500 tis.	1700	NE
PŘEROV	1,5 mil.	1400	ANO
KROMĚŘÍŽ	1,2 mil.	2000	ANO
PROSTĚJOV*	150 tis.	800	ANO

*Prostějov nemá útulek, ale do statistik využívám i data ze spolku Mourek Prostějov.

zdroj: dotazníkové šetření v útulcích

Kromě dotací a darů spolupracují všechny útulky s různými neziskovými společnostmi a jinými organizacemi, které jim pomáhají zajistit krmivo, peníze nebo třeba zprostředkovat adopce. Např:

Vyškov – Kočičí sen, z.s.

- Běhejme a pomáhejme útulkům, z.s. **13.000 Kč**
- pomahamekrmit.cz **70 kg** krmiva
- kočičí přání – konzervy a stelivo **7.500 Kč**
- součást projektu Korunová pomoc

Olomouc – Pomocné ruce, z.s.

- kočičí přání
 - antibiotika pro nemocné kočky **2.500 Kč**
 - očkovací vakcíny **6.000 Kč**
 - testy na FIV a FeLV **15.000 Kč**
- CAT-MANIA „dvacku za dvacku“ **26.520 Kč**
- clickandfeed.cz **320 kg** granulí

Kroměříž – Zatoulané štěstí, z.s.

- kočičí přání
 - sušička na prádlo **12.200 Kč**
 - očkovací vakcíny **6.000 Kč**

- domek pro kočky **13.000 Kč**
- CAT-MANIA „dvacku za dvacku“ **13.500 Kč**
- clickandfeed.cz **160 kg** granulí

Prostějov – Mourek Prostějov, z.s.

- clickandfeed.cz granule a hračky pro kočky
- CAT-MANIA „dvacku za dvacku“ **38.500 Kč**

Přerov – Útulek pro zatoulaná zvířata

- Pomozte naplnit misky v útulcích **98 kg** granulí pro kočky

Kočí část přerovského útulku v tomto směru není moc aktivní, ale je možné přispívat prostřednictvím serveru givt.cz, stejně jako u všech zmíněných útulků (mimo Mourek Prostějov, z.s.).

Dalším oblíbeným zdrojem příjmů většiny útulků jsou aukce, nejčastěji na Facebooku. Dárci poskytnou útulku jakékoliv prodejné předměty, útulek je pak nabídne na příslušné stránce s vyvolávací cenou a cenou „kup teď“. Konečnou částku, za kterou kupující předmět vydražil, odešle na transparentní účet spolku a pak spolek předmět odešle, nebo osobně předá. Aukce může útulek sdílet na Facebooku ve skupině „CAT-MANIA celoroční aukce“, která sdružuje přes 7.500 členů.

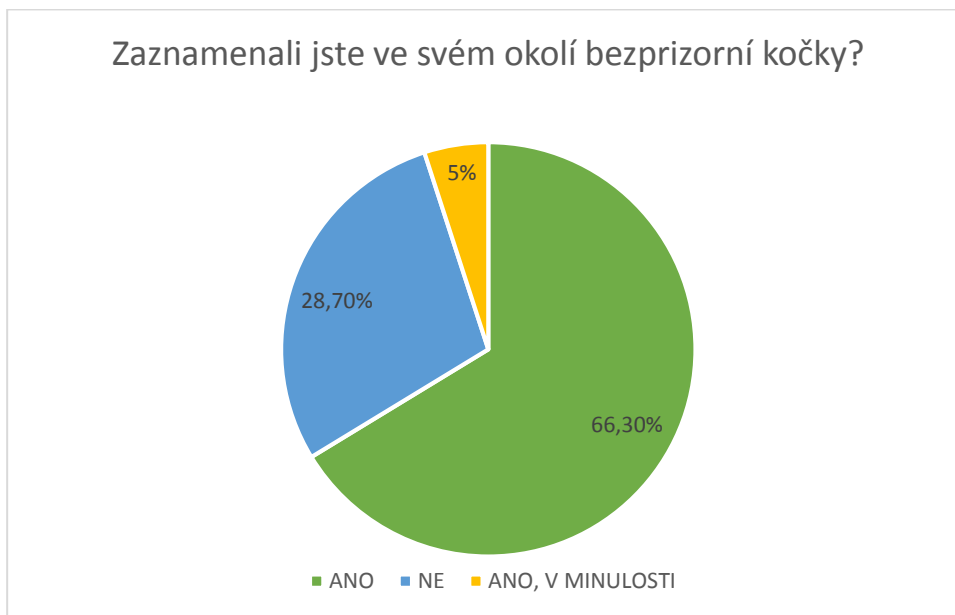
8.9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Vliv široké veřejnosti na péči o bezprizorní kočky je bezpochyby zásadní. Bez finančních i materiálních příspěvků veřejnosti by útulky svůj provoz nejspíš nezvládly. V dotazníkovém průzkumu jsem zjišťovala názor Prostějovanů na kočí problematiku na Prostějovsku. Plné znění dotazníku je k dispozici v příloze č. 6.

Průzkumu se zúčastnilo celkem 102 respondentů v období od 31.1.2019 do 2.2.2019. Dotazník jsem umístila na Facebookové skupiny „Prostějov“ a „Prostějov bez cenzury“. Nejčastějším respondentem byla žena (82,4 %), ve věku 20-35 let s dokončeným středoškolským vzděláním s maturitou. Ze 102 zúčastněných má kladný vztah ke kočkám 72 respondentů, neutrální 24 a zcela negativní vztah ke kočkám má 6 dotázaných.

Výsledky dotazníkového šetření dokázaly, že bezprizorní kočky jsou na Prostějovsku reálným problémem. Jejich výskyt zaznamenalo téměř 66 % dotázaných. Jelikož prozatím není jiná možnost pomoci, lidé pečují o opuštěné kočky sami, nebo s pomocí spolku Mourek Prostějov.

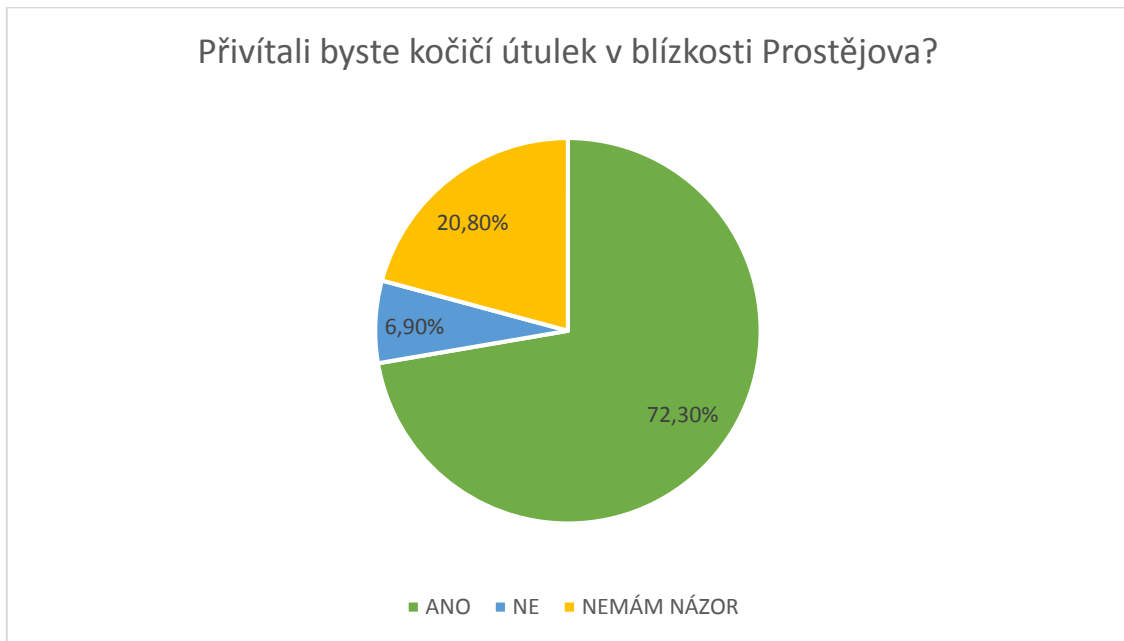
Graf 1 – otázka č. 2

Na otázku č.3 „Pomohli jste bezprizorním kočkám, jestliže jste nějaké ve svém okolí zaznamenali?“ odpovědělo kladně 53 dotázaných, 29 negativně a 20 lidí na otázku neodpovědělo. Ve zmíněných 53 odpovědích uvedlo 22 lidí, že kočkám pomáhají krmením, 23 účastníků kočku adoptovalo, nebo adopci zprostředkovali. V 17 případech lidé kočkám a spolkům vč. útulků, pomáhají materiálně nebo finančně. Jako materiální pomoc lidé uvedli darování krmení, pelíšků a stavba polystyrenových boudiček.

Otázka č.5 „Myslíte si, že bezprizorní kočky jsou v Prostějově problém, který by se měl řešit?“ ukázala, že dle 57 % respondentů by se problém bezprizorních koček v Prostějově měl řešit. Ať už by to byla zvýšená podpora kastrací koček, nebo masivní osvěta mezi občany (hlavně na vesnicích), každý krok kupředu je žádoucí. Další 2 % účastníků uvedli, že jsou přesvědčeni, že se tento problém již řeší. Jako příklad uvedli příspěvek na kastrace od města Prostějova a existenci Mourku Prostějov, z.s. Na to navazuje i otázka č.8, která se týká existence útulku pro kočky v blízkém okolí Prostějova, který tu chybí. Jeho založení by uvítalo necelých 72 % respondentů. Magistrát města Prostějova však úmysl provozovat útulek nemá a do budoucna neplánuje.

Graf 2 – otázka č. 8

Pro mě poměrně překvapující výsledek byl u otázky č.4 „Jak vnímáte inzerci koček na sociálních sítích?“. Jak jsem již zmiňovala v úvodu, pokud se někdo snaží najít kočce domov přes Facebook, komentáře nebývají přívětivé. Jelikož otázka byla otevřená, ne všechny odpovědi byly použitelné, nebo s jasným názorem. V rámci vyhodnocení bylo použito jen 92 odpovědí. Jako negativní, často až obtěžující přijde inzerce 19 % respondentů. Nejčastějším zdůvodněním tohoto postoje bylo, že je těchto inzerátů přespříliš. Neutrálně se k inzercím staví 35 % odpovídajících. Jako pozitivní a velmi přínosně vidí hledání nových majitelů koček prostřednictvím Facebooku 46 % účastníků.

9 DISKUZE

Při hlubším nahlédnutí do problematiky opuštěných koček můžu konstatovat, že tento problém je kritičtější a kontroverznější, než jsem si myslela v době výběru tématu mé práce. Různorodé názory na bezprizorní kočky mají jak jedinci z široké veřejnosti, tak jednotliví úředníci státní správy. Prostějovská veřejnost, kterou jsem zpovídala prostřednictvím dotazníků, se nadpoloviční většinou vyjádřila, že registruje ve svém okolí opuštěné kočky, a proto by uvítala zřízení útulku v Prostějově.

Pokud města nevidí důvod zřizovat útulek, nebo dotovat soukromý útulek pro kočky, mělo by zvážit alespoň nejzákladnější pomoc, která se v rámci řešení problematiky toulavých koček poskytuje, a to příspěvek na kastraci kočky. V práci zmiňuji 5 měst, která příspěvek poskytují. Částky vyčleněné z rozpočtu města jsou v různých výších od 20.000 Kč až po 80.000 Kč. Města tyto částky přizpůsobují zájmu občanů o příspěvek na kastraci.

Prostějovští, olomoučtí nebo vyškovští úředníci nevnímají výskyt bezprizorních koček jako problém, který by se měl řešit intenzivněji než doposud. V závěrečné sumarizaci mi vychází Kroměříž jako město, které problematiku bezprizorních koček řeší s největším úsilím (i vzhledem ke své velikosti). Kroměříž poskytuje vysokou dotaci soukromému útulku Zatoulané štěstí, z.s. Dále má vyčleněnou částku na příspěvky na kastrace koček, které mají majitele, ale také má vyčleněnou částku speciálně na kastraci koček bez majitele. Referenty životního prostředí jsem kontaktovala e-mailem, ve kterém jsem v první zprávě zaslala dotazník. Následná komunikace s nimi probíhala například z důvodu upřesnění jejich odpovědí apod.

Dalším bodem mého zájmu byly organizace jako - zapsaný spolek Mourek Prostějov, kočičí kavárny v Olomouci a Kroměříži a útulky pro kočky v Olomouci, Přerově, Vyškově a Kroměříži. Tyto jmenovaná zařízení najdou nové majitele až 500 kočkám za rok. Díky kastročným programům obcí a spolkům Feliti kastruje, KasPro, Pozor kočka, ale i dalším menším programům, které jsem v práci nezmínila, se podařilo vykastrovat až tisíce koček po celé republice. Značná část zařízení, která pomáhají bezprizorním kočkám jsou závislé na finančních darech. To, že stále existují a dokáží poměrně velkému množství koček pomoci svědčí o tom, že sponzoři a přispěvatelé nevnímají tento problém jako banální.

Jedním z hlavních cílů bylo získat informace o útulcích pro kočky a jejich provozu. Překvapující může být postoj měst k útulkům a jejich nezájem. Především v Olomouci a Vyškově, kde kočičí útulky nedostávají žádnou dotaci. Komunikace s těmito městy byla náročná, ze strany města byly poskytovány velmi strohé informace. Samotné útulky mezi sebou nelze srovnávat, každý je tak velký, tak jak mu prostory a lidské zdroje dovolí. V průměru se zmíněným útulkům podaří získat nový domov 450-500 kočkám ročně.

ZÁVĚR

Bakalářská práce pojednává o problematice bezprizorních koček v okolí Prostějova. V kapitole s názvem Kočka domácí jsem se zaměřila na všechny podstatné poznatky o kočkách, které vedou k pochopení dalších částí. Od prvopočátku vztahu člověka s kočkou až po vztah současný. Dále je zmíněno rozmnožování a zásadní význam kastrace koček pro udržitelný vývoj zdravé kočičí populace. S tím souvisí i kapitola 6 o veterinární péči a nejčastějších onemocnění koček a vakcinacích, které jsou neméně významné než kastrace. Kastrace je následně zmíněna i v souvislosti s financováním a veřejnou správou. Snažila jsem se kontaktovat kompetentní osoby z měst napříč Českem s dotazem právě na příspěvek na kastraci koček.

Všichni zástupci útulků, se kterými jsem komunikovala byli velice ochotní, přestože neměli času nazbyt. Novinkou pro útulky byla v roce 2018 povinná registrace u krajské veterinární správy po novele veterinárního zákona. Některé útulky byly z tohoto důvodu čerstvě založeny, ačkoliv již dříve fungovaly formou tzv. domácí péče. Spolupracovala jsem s celkem 5 útulky (vč. spolku Mourek).

Při sběru informací o útulcích pro kočky jsem poznala, jak náročná je tato práce, a to hlavně psychicky. Většina provozovatelů útulku a dalších pracovníků dělá práci dobrovolně, ve svém volném čase z čistého přesvědčení a lásky ke kočkám a jiným zvířatům.

Moje práce může posloužit jako počátek mapování problému bezprizorních koček v celé republice. Většina obyvatel, potažmo úředníků se o zmiňovanou problematiku nezajímá a otázka potřeby pomoci kočkám není v současné době prioritou. Tato práce může napomoci k osvětě a možná i ke změně názoru nejednoho respondenta, který v dotazníku pro veřejnost, uvedl jako vhodné řešení problému koček jejich usmrcení. V dotazníku i při komunikaci s kompetentními osobami z útulků, nebo úřadů, mne oslovení respondenti požádali o zaslání práce, z důvodu jejich zájmu o problematiku. Celý dotazník má pro mě jasnou vypovídající hodnotu o tom, že lidé v Prostějově jsou přikloněni k názoru problém opuštěných koček řešit. Cestou by mohlo být pro začátek zvýšení příspěvku na kastraci koček, a to alespoň těch bez majitele.

Seznam použité literatury

- ATKINSON, Sam, ed. *Kompletní péče o kočku*. Přeložil Lea SMRČKOVÁ. Praha: Knižní klub, 2015. ISBN 978-80-242-4707-6.
- BAILEY, Gwen. *Kočka a její řeč*. Praha: Cesty, 2004. ISBN 80-7181-878-X.
- GOLLMANN, Birgit. *Kočka: sebevědomá, chytrá, hravá*. Praha: Grada, 2006. Tip. ISBN 802-47-1660-7.
- HOFFMANN, Helga a Monika WEGLER. *Kočičí desatero: [vše, co potřebujete vědět, abyste dobře porozuměli své kočce]*. V Praze: Knižní klub, 1997. ISBN 80-7176-528-7.
- HUHN, Anette. *Kniha rad první pomoci pro kočky: jak předcházet, rozeznat a léčit nemoci koček*. Líbeznice: Víkend, 2012. Zvíře pacientem. ISBN 978-80-7433-053-7.
- LAMKA, Jiří a Lubomír DUCHÁČEK. *Veterinární léčiva pro posluchače farmacie*. Vyd. 4., nezměn. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2790-8.
- MAHELKOVÁ, Květoslava. *Zvěrolékař pro kočku, aneb, Kočka ve zdraví a nemoci*. Brno: Fauna Magazín, 2004. ISBN 80-903389-0-9.
- MÁLEK, Jaromír. *Kočka ve starém Egyptě*. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 978-80-204-1816-6.
- POPELÁŘOVÁ, Renata. *Domácí zvěrolékař pro majitele a chovatele psů a koček*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3827-7.
- REECE, William O. *Fyziologie a funkční anatomie domácích zvířat*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3282-4.
- ŘÍHOVÁ, Marie. *Chov koček*. Praha: Grada, 2007. Průvodce chovatele (Grada). ISBN 978-80-247-1804-0.
- ŘÍHOVÁ, Marie. *Chováme kočky*. České Budějovice: Dona, 1999. ISBN 80-86136-30-2.
- SCHNECK, Marcus a Jill CARAVAN. *Svět koček*. Praha: Svojtka & Co., 2008. ISBN 978-80-7352-967-3.
- SVOBODOVÁ, Vlasta, Miroslav SVOBODA a Eva VERNEROVÁ. *Klinická parazitologie psa a kočky*. 2. vyd. Brno: B-V-M, 2013. ISBN 978-80-905468-1-3.

TURNER, Dennis C. a Patrick BATESON, ed. *The Domestic Cat: The Biology of its Behaviour*. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. ISBN 9781139177177.

WSPA: Praktický rádce pro péči o domácí, toulavé a zdivočelé kočky. Doplněné vydání 2001

Články v časopise:

KODYM, Petr a Markéta GELENEKY. Prevence, diagnostika a léčba toxoplasmózy v graviditě. *Actual Gynecology* [online]. 2012, **4**, 31-38 [cit. 2019-03-03]. ISSN 18039588.

SLATER, Margaret, Laurie GARRISON, Katherine MILLER, Emily WEISS, Natasha DRAIN a Kathleen MAKOLINSKI. Physical and Behavioral Measures that Predict Cats' Socialization in an Animal Shelter Environment during a Three Day Period. *Animals (2076-2615)* [online]. 2013, **3**(4), 1215-1228 [cit. 2019-03-03]. DOI: 10.3390/ani3041215. ISSN

2076261

OTTONI, Claudio, et.al a . The palaeogenetics of cat dispersal in the ancient world. *Nature Ecology & Evolution* [online]. **2017**(0139) [cit. 2018-11-20]. DOI: s41559-017-0139.

Internetové odkazy:

BRYL, Marek a Tomáš MATYÁŠTÍK. Maximální rychlost vybraných druhů savců. In: *Savci.upol.cz: Internetová encyklopedie savců* [online]. 1999-2005 [cit. 2018-09-19]. Dostupné z: <http://www.savci.upol.cz/teorie/rychlost.htm>

CALLAWAY, Ewen. How cats conquered the world. *Nature* [online]. **2016** [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: <https://www.nature.com/news/how-cats-conquered-the-world-and-a-few-viking-ships-1.20643>

ČERMÁKOVÁ, Kristýna. Od chlupatých obrů po modré klid'ase. Deset nejoblíbenějších koček Čechů. *Zpravy.iDNES.cz* [online]. 2017, č. 13 [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hobby/mazlicci/deset-nejoblibenejsich-plemen-kocek-v-cesku.A170509_103747_hobby-mazlicci_mce

- Český statistický úřad [ČSÚ]: Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2018. In: *ČSÚ: Katalog produktů* [online]. 2018. [cit. 2018-10-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>
- EAGRI: *Doporučení Ústřední komise pro ochranu zvířat k regulaci populací toulavých koček* [online]. 2004 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1600/Dop_kocky.pdf
- EVINIC, Samuel. *Mrouskání koček a jejich pohlavní cyklus*. MetropolVET [online]. 2018 [cit. 2018-10-16]. Dostupné z: <https://www.metropolevet.cz/mrouskani-kocek-a-pohlavni-cyklus-kocky/>
- FEDIAF: The European pet food industry. *European statistics* [online]. 2017 [cit. 2019-04-12]. Dostupné z: <http://www.fediaf.org/who-we-are/european-statistics.html>
- Feliti kastruje: *Výroční zprávy* [online]. 2018 [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.felitikastruje.cz/vyrocní-zpravy/>
- FILIP. Jak dlouho žijí kočky?: První výsledky průzkumu. *Modrý kocouř.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-09-19]. Dostupné z: <https://www.modrykocour.cz/kockocteni/zajimavosti/jak-dlouho-ziji-kocky-prvni-vysledky-pruzkumu>
- Guinness world records. In: *Guinness world records: Oldest cat ever* [online]. 2018 [cit. 2018-09-09]. Dostupné z: <http://www.guinnessworldrecords.com/world-records/oldest-cat-ever>
- HORÁČKOVÁ, Mgr. Kateřina. Sdružení chovatelů koček v České republice. *Kotě s PP nebo bez aneb Proč koupit kotě s PP* [online]. [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: https://schk.cz/proc_kote_s_pp.html
- KAJLÍKOVÁ, Anna. *Prostějov statutární město: O příspěvky na kastrace koček je stále větší zájem* [online]. 2019 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: https://www.prostejov.eu/cs/aktuality-archiv/o-prispevky-na-kastrace-kocek-je-stale-vetsi-zajem.html?fbclid=IwAR1sr_cneNfMJFWtPH5OOu09az1jEaNpzWE-1JRX_qHs-wclxRmQgp79SZQ
- KasPro: *700 vykastrovaných koček* [online]. 2019 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.kasprocats.cz/cs/a/25/700-vykastrovanych-kocek>

Kastrace kočky. *MetropolVET* [online]. 2017 [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://www.metropolevet.cz/kastrace-kocky-praha/>

Kočka domácí. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2018-09-19]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ko%C4%8Dka_dom%C3%A1c%C3%AD

KVAPILOVÁ BARTOŠOVÁ PHD., Mgr. Michaela. *Vyškov: Rozpočet města 2019* [online]. 2019. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: http://www.vyskov-mesto.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=18857&id=1125918&n=rozpocet-mesta-vyskova-na-rok-2019&p1=107396

Kroměříž: *Historie* [online]. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <http://www.kromeriz.eu/covidet/detail/33-Historie.html>

Kroměříž: *Rada a zastupitelstvo* [online]. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <https://www.mesto-kromeriz.cz/rada-a-zastupitelstvo>

Olomouc statutární město: o městě [online]. 2012 [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/o-meste>

Palírna U Zeleného stromu. Náš příběh [online]. 2018 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <https://500.palirnauzelenehostromu.cz/nas-pribeh>

Pomocné ruce: Informace [online]. 2015 [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <http://pomocne-ruce.cz/informace>

Pozor Kočka: Kastrací program [online]. 2017 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <http://www.pozorkocka.cz/kastracni-program>

Prostějov statutární město: O městě [online]. 2000 - 2019 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/volny-cas/o-meste/>

Prostějov statutární město: Rozpočet pro rok 2019 [online]. 2018 [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/volny-cas/o-meste/>

Prostějov statutární město: Samospráva [online]. 2000 - 2019 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/volny-cas/o-meste/>

Prerov statutární město: Samospráva [online]. 2000-2019 [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <https://www.prerov.eu/cs/samosprava/>

Prerov statutární město: O Prerově [online]. 2000-2019 [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <https://www.prerov.eu/cs/o-prerove/>

Rozpočet města Olomouce 2018: Služby [online]. 2017 [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: <http://rozpocet.olomouc.eu/#!/StromPage/idPlan=456338&idPlanVerze=36&obdobi=PLAN>

Státní veterinární správa: Povinná registrace útulků pro zvířata [online]. 2019 [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/informace-k-novele-veterinarniho-zakona-chov-psu-a-utulky/povinna-registrace-utulku-pro-zvirata/>

Státní zdravotní úřad: Vybrané infekční nemoci v ČR v letech 2008-2017 - absolutně [online]. 2018 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/publikace/data/vybrane-infekcni-nemoci-v-cr-v-letech-2008-2017-absolutne?highlightWords=toxoplazm%C3%B3za>

Technické služby města Prerova: O nás [online]. 2018 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <http://tsmpr.cz/spolecnost/o-nas/>

Univerzita Palackého v Olomouci: Základní informace [online]. 2018 [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: <https://www.upol.cz/univerzita/zakladni-informace/>

Veterina Palackého: Ceník kastrací [online]. 2014 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.veterina-prostejov.cz/ceny/cenik-kastraci/>

VITÁSEK, MVDr. Roman. *Welfare a řízená reprodukce koček*. Brno: VFU [online]. [cit. 2018-10-16]. Dostupné z: https://fvl.vfu.cz/files/kocky_welfare_reprod.pdf

VOSLÁŘOVÁ, PH.D., Doc. Ing. Eva. *Ochrana zvířat: Azyly*. Brno: VFU [online] 2017 [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <https://cit.vfu.cz/oz/IVA/azyly.htm>

Vyškov: Historie města Vyškova [online]. 2008 [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <http://www.vyskov-mesto.cz/historie-mesta-vyskova/d-1067582/p1=107423>

Zákony:

Vyhláška č. 21/2013 Sb., o stanovení podmínek při chovu psů a koček.

Zákon č. 166/1999 Sb., Veterinární zákon.

Zákon č. 246/1992 Sb., Zákon o ochraně zvířat proti týrání.

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

Zákon č. 66/1961 Sb., o veterinární péči.

Zákon č. 88/1950 Sb., Trestní zákon správní.

Zákon č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník.

Seznam obrázků:

Obr. 1: Administrativní členění Olomouckého kraje (krolomoucky.cz)

Obr. 2: Logo Mourek Prostějov z.s. (facebook.com/mourekPV)

Obr. 3: Logo Pomocné ruce, z.s. (pomocne-ruce.cz)

Obr. 4: Logo útulku Přerov (facebook.com/utulekprerov)

Obr. 5: Logo Kočičí sen (facebook.com/kocicisen)

Obr. 6: Logo Zatoulané štěstí (facebook.com/zatoulanestesti.cz/)

Seznam tabulek:

Tab. 1: Evidence spolku Pozor kočka z.s. (pozorkocka.cz)

Tab. 2: Počet kastrací s příspěvkem města Prostějov v letech 2010-2017 (prostejov.eu)

Tab. 3: Dotace od města Přerova na kastraci koček v Útulku pro zatoulaná zvířata Přerov (e-mailová korespondence, pí. Kašíková)

Tab. 4: Přehled kapacity útulků sledovaných měst (vlastní zpracování)

Tab.5: Finanční provoz útulků (vlastní zpracování)

PŘÍLOHY

Dotazníková šetření

Příloha č. 1:

ODBOR ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

1. Provádíte nějaká opatření v péči o bezprizorní kočky? Máte v tomto ohledu plány do budoucna?
2. Kolik lidí využilo možnost příspěvku na kastraci koček? Kolik peněz se z vyhrazené částky rozpočtu města podařilo využít?
3. Přijímá/odchytává Městská policie bezprizorní kočky?
4. Když občan nahlásí nález kočky, jak postupujete?

+ Prostějov: Co je nutné provést, aby občan dostal příspěvek na kastraci kočky?

Příloha č. 2:

ODBOR ŽP OLOMOUC, pí Příkazská

1. Má Olomouc vyčleněnou částku z rozpočtu města na péči o kočky? Pokud ano, na co tato částka jde?
2. Přispívá město na kastraci koček?
3. Odchytává MP toulavé kočky?
4. Je v Olomouci útulek dotovaný městem?
5. Máte plán v péči o toulavé kočky do budoucna?

+ další doplňující otázky

1. Jakou dotaci od města Vetmedical s.r.o dostává?
2. Co je zahrnuto v péči o bezprizorní kočky, které se k nim dostanou?
3. Kolik toulavých koček bylo v posledních letech do ordinace přivezeno?

Příloha č. 3:

KOČIČÍ KAVÁRNY

1. Co Vás vedlo k založení kočičí kavárny? Je smyslem kavárny mj. péče o bezprizorní kočky?
2. Kolik máte v kavárně momentálně koček a pro kolik koček máte místo?
3. Je u Vás možnost kočku adoptovat?

4. Pokud ano, kolik koček bylo adoptováno za minulý rok? Nebo kolik jich je průměrně adoptováno za měsíc?
5. Máte nějakou negativní zkušenost s provozem kavárny?

Příloha č. 4:

DOTAZNÍK PRO ODBORNÍKA Z OBORU VETERINÁRNÍHO LÉKAŘSTVÍ

1. Kolik uděláte ve Vaší ordinaci přibližně operativních kastrací koček za měsíc?
2. V jakém procentu provedených kastrací využijí lidé finanční příspěvek od města nebo z kastročnických programů (např. Feliti kastruje, KasPro aj.)?
3. Jaký jsou nejčastější důvody návštěvy koček ve Vaší ordinaci (mimo prevenci)?
4. Proti čemu se kočky nejčastěji očkují?
5. Myslíte si, že by bylo vhodné, aby byl na Prostějovsku útulek pro kočky?
6. Co je pro bezprizorní kočky největším (zdravotním) rizikem?

Příloha č. 5:

ÚTULKY

1. Kolik máte momentálně koček ve Vašem zařízení? Jak se navzájem snáší?
2. Pro kolik koček máte místo? Jak často míváte „stop-stav“?
3. V jakém období máte nejvyšší příjem koček?
4. Jak postupujete při příjmu kočky?
5. Kolik Vás stojí ročně provoz útulku?
6. Kolik je průměrně náklad na jedno zdravé kotě/kočku?
7. Kde berete finance na provoz útulku? Dostáváte dotaci od města (případně jakou)? Jsou lidé ochotni přispívat?
8. Co děláte v případě, že není dostatek financí?
9. Máte transparentní účet? Jsou období, kdy lidé jsou ochotni přispívat víc (např. období Vánoc)?
10. Kolik v průměru jde koček do adopce za měsíc + fakta za 2-3 roky?
11. Preferují lidé koťata nebo dospělé kočky? Preferují lidé určité pohlaví, barvu?
12. Jak často se stává, že lidé adoptovanou kočku vrátí zpět do vašeho zařízení?
13. Obecně nějaká negativní zkušenost spojená s Vaší činností?

Příloha č. 6:

VEŘEJNOST

Dostupné na adrese: <https://www.surveio.com/survey/d/U7W2C3Q9O2V9C8E5V>

1. Máte kladný vztah ke kočkám?
2. Zaznamenali jste ve svém okolí bezprizorní kočky?
3. Pokud ano, pomohli jste jim nějak (např. krmením, finančně, polystyrenovými boudičkami, adopcí kočky...)?
4. Jak vnímáte inzerci koček na sociálních sítích?
5. Myslíte si, že bezprizorní kočky jsou v Prostějově problém, který by se měl řešit?
6. Preferovali byste kočku z útulku, nebo z chovné stanice s průkazem původu?
7. Líbí se Vám projekt kočičích kaváren?
8. Přivítali byste kočičí útulek v okolí Prostějova?
9. Vzdělání, věk, pohlaví?
10. Případný komentář.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Anna Kasalová
Katedra:	Katedra biologie
Vedoucí práce:	Mgr. Kateřina Sklenářová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Péče o bezprizorní kočky v okolí Prostějova
Název v angličtině:	Taking care of stray and abandoned cats in Prostejov district
Anotace práce:	<p>Práce se zabývá péčí o bezprizorní kočky v okolí Prostějova. Jsou zahrnuté i základní poznatky o životě koček, jejich zdraví i březosti a porodu. Vyzdvihuje důležitost kastrace, jako hlavní prostředek k zamezení šíření koček bez pána.</p> <p>Dále nabízí přehled útulků, které se nachází v blízkosti Prostějova vč. informací o jejich provozu. Zprostředkovává názor veřejnosti na tuto problematiku.</p>
Klíčová slova:	kočky, bezprizorní kočky, útulky, péče o kočky, kastrace
Anotace v angličtině:	<p>This work deals with care for disposable cats around Prostejov. Basic knowledge of the life of cats, their health and pregnancy and birth are also included. It highlights the importance of neutering as a major means of preventing the spread of cats without a master. It also offers an overview of shelters located near Prostejov incl. information about their operation. It also mediates public opinion on this issue.</p>
Klíčová slova v angličtině:	cats, stray cats, neutering, shelter, cat care
Rozsah práce:	55 stran
Jazyk práce:	čeština